

UKINIKAS

lietuviszkas laikrasztis paskirtas reikalams ukinikų

įsžeina Tilžeje syki ant mėnesio. Metinė prekė: Maskolijo su prisiuntimu kopertose 6 rubl. su perneszimu per rubėzių arba per rankas imant nuo perkupėzių 3 rubl.; Prusuos su prisiuntimu 4 mark.; Amerikoje ir kitur 5 mark.

Apgarsinimai „UKINIK“ kaszuoja už kiekvieną ketvirtai dalitą eilutę smulkiu rasztu spaustą 20 pfen. arba 10 kap., priimami „Ukiniko“ isleistuvėje Tilžeje (Tilsit, Ostpreussen).

Italpa: Apie mokinimą naszlaiczių. Sv. — Paisziniai anglimis, Sienkiewicz. — Lietuvos istorija, Lietuvos vaikas. — Kaip galima sunaudoti smiltynus, J. St. A. Ugys. — Pragaro nedegulis, N. — Zinios isz Lietuvos. — Zinios isz svetimų szalių. — Naudingi pamokinimai. — Politika. — Turgavietės. — Gromatnyezia. — Apgarsinimai.

Apie mokinimą naszlaiczių.

Viresnybė (Gudų) negitu įtaisyti „namus pavargelių“. Senius juose nebereiktu mokyt bet kaip padaryti su naszlaicziais, mažais kudikiais, kuriuos reik dar visko mokyti. Kad jų nemokysime, — tai iszleisti isz tų namų nežinos, niekur dėtis, nė už ko griebtis. Todel nebus pro szalį, kad ir tame dalyke paveikslą nuo tų paczių vokiecių kolonistų pasiimtumem. Jų pavargelių namuose visad randas tokių senių, kurie jaunistėj ir amatą koki iszsimokino, ir rasztą pažiti gavo. Ten tai su mokslu ne bėda. Bet pasižiūrėkim, kaip jie padare. Kožname tokiam name yra įtaisyti kniginas, kureme gal rasti rasztus kaip del jaunųjų, taip ir del senųjų. Seniai gal pasiskaityti del pasilinksminimo, potam gal ir jauniems pasapasakoti savotiszka; jaunesniejie-gi gal skaitydami daug iszmokti. Knigų ten randasi visokių skirių ir moksliszkių, ir taip papasakoimų, — žodžiu del visų visko.

Tai-gi, ar mes negalėtumem taip-pat padaryti? Lietuviszkoj kalboj dabar dar taip mažai knigų, kad visas, del tokių namų reikalingas (knigas), gal nupirkt visai nebrangiai. Atsirastu gal ir tokių ukinikų, kurie nupirkę padovanotu. Pamažu pirkinėdami ir suimdami dovanas ir įtaisytumem knigynus del pavargelių. Gudijoje mes vienok rodos užsnuodm, kad nė just ne juntam, kad

gudų valdžia užginė mums spauditi knigas savo raidems. Gyvenam sau, pasiskaitom „Aukso altorių“, „Szaltinį“, ir kitokias szventas knigas, nė maž nemislidami, kad ir tos isz užrubežiaus pargabėtos. Padejuojem, kad jos brangios, ir vel nusiraminam, nebenorim įsigamiti kitų t. e. knigų svietiszkos įtalpos. Taip dumodami, žinoma, nė pavargeliams neįtaisyti knigynų, nė patis naudingų knigų neturėsime. Vienok pasaulėj gyvenant, ir svietiszki daigtai reikalingi, ne tik vien dvasiszki. Kas tai par gyvenims žmogaus, kad jis tik valgit, gert, poterius kalbėt, poteriaudams kitus skriaust, apgaut, apvogt... težino? Labai klist visi, kurie taip daro. Czia pasaulėj gyvenant, reik žmogui daug dirbti, prakaitauti, daug mokytis ir daug iszmokti, jei nori dirbti sau ir visiems ant naudos, o Dievui ant garbes.

Isz kur-gi tas žinias gaut, kurios žmogui reikalingos, dirbant ant gero visu? Atsakims trumps: žmogui reik kaip nors mokytis ir kartu dirbti. Butu labai gražu, kad pas mus jau daug mokytų žmonių butu, kurie mums — tamsiems savo broliams — kelią roditu visuose mūsų darbuose. Bet taip nėra, tai pasiliekti tik viens kelias: mokytis nors isz tų knigų, kurios jau dabar yra. Ko truks, tai gal savo nuomonė papildyti galesime, kad tik nors kokią pradzią turėsime. Knigose rasime, netik kaip reik amatų kokių iszsimokiti, bet ir tokius pamokinimus ir toki dvi-

siszką peną, kuris žmogaus dvasią pakel, palinksmi, išdirb naujus ir gerus supratimus, parodo kelią, kuriuom eidams jis gal gerą daryt . . . Va, broliai, kokius turtus gal atneszti knygos, kad jų randas iš visų skirių žmogiszko mokslo.

Knigynus tokius reiktu įtaisit ne vien tik pavargelių namuose, bet ir kiekviename sodžiujė. Visas sodžius, arba kaimas, sudėjęs ar kas pusmetį, ar kasmetą nutartu skaitlių pinigų, nupirktu už tuos pinigus reikalingiausias knygas ir išrašytų iszeinanezius lietuviszkus laikrascezius, nors tuos, kurie sziek tiek sodiezių reikalams atsako. Taip pamaželį sudėtumem apseziai kniguczių, iš kurių visi sodžiaus gyventojai galėtų semti žinias, kas kam patiktų. Prie to reikalo turi prisidēt ir visi tarnaujantieji, bernukai ir mergeles, kuriems visokios žinios taipos-gi reikalingos. Niekai, kad tarnaut gal ne vis vienam sodžiujė. Darbai tam tai nē trupuczio ne kenkia. Kad visi sodžiai tik taip darys, tai tarnaujantieji kur eis, kur neis, vis ras knigų. Kad pirma taip bus nutarta, tai jiems nieks negalēs užgiti, jų naudotis. Kad darbas eitų į priszakį ir ant gero, kad pinigai ne žutu be reikalo, tai visą tą darbą reik taip-gi tiktai tokiems iš savo tarpo pavest, kurie tatai už vis geriau išzmano, kuriem gal įtikēt. Jaigu kokiame sodžiujė negalima but rast tokių vyrų, kurie tą darbą mokētu vesti, tai galima papraszyt žmogų kito artimiausio kaimo, kad ans ir czia apsimtu rupītis apie knigyną. Kas link įtaisimo knigynų, tai lengvu lengviausiai juos gali įtaisyti mokitesniejie mūsų broliai, bajorai, mokiťojai, daktarai, kunigai i. k. Teisybē, Gudų valdžia gin pas mus knygas spaudīt lotiniszkomis raidemis, bet-gi mes žinome, kad jas galime gaut iš užrubežiaus, kad ir su didžiausioms aukoms ir apsunkinimais. Jau ir del vien to priseitų mums kaimuose taisyti knigynus, kad mes turēmi knygas parsineszti iš ana pus rubežiaus už didžiausę prekę, taip kad visokes knygas ir laikrascezius vienam turēt labai sunku, tiesiai sakant, prie dabarniksczio mūsų plikumo, negalima.

Turēdami knigų savo sodžiuj, galēsime kas nedeldienį, arba kaip kada, susirinkę pasiskaityt, pasiklekēt, viens kitam žinias pasipasakot, kurias išzgirdom. Praeis noras ir į karezemas begti, ir kortoms griežti, ar kitaip laiką nenaudingai praleist. Ar-gi tai nebut gražu? Bus ir mums ant naudos, ir Dievui ant garbės. Bet to dar ne užtenka. Turime pasirupiti, kad gudų valdžia po 25 metų nereikalingo ir neteisingo prispaudimo akis atidarytu, atimdama nuo mūsų kraszto tą ne teisingą slogą. Kožnas sodžius, kožnas valsčius tur paduot praszimus į viresnybią, kad ji mums pavelitu spaudīt knygas lietuviszkas lotinisz-

koms raidems Lietuvoj, — ar Vilniuj, ar Kaune, ar kokiam kitam Lietuvos mieste. Kad patis nesirupjisme, tai ko norēt, kad kiti už mus rupjitus. Gudų valdžia, norēdama, griait galētu mus palinksmi, ir apszviesti, kad tik truputį liuosibes duotu spandoj knigų ir moksle. Bet jai mes ne praszisime, tai, žinoma, gudų valdžia iš savės ant tokios geros ir teisingos mislios niekados neateis, nes nenori. Lietuviai po vokiecių valdžia daug liuosēsni už mūs, bet jie, kad ir galētu, mažai tesirupina apie savo tautą. Regimai jiems patinka, kad vokiszki laikrasceziai juos pagir už virtimą į vokiecius.

Matom, kad nē iš vienos, nē iš kitos pusės negalime laukti paszelpos, ar pagelbos. Pasilieka tik vienas kialias, — mums patiems už darbo ne gaiszant imtis. Todel, broliai lietuviai, negaiszkim, imkimės prie darbo, taisikim visuotinus kromus, statikim namus pavargelių, kraukim knigynus, praszikim, kad gudų valdžia mums atiduotu spaudą.

Sv.

Paisziniai anglimis.

Lenkiszcai paraszē H. Sienkiewicz, į lietuviszką iszvertē J—tis.
(Tąsa.)

Juokēsi ir Skorabiauskiai per paklanumą del revizoriaus, norint to pasakojimo priverstinai turējo klausyti kasnedėl; linksmumas todel buvo abelnas, kada isznetyezzių sutrikino jį tykus, bailus balsas iš lauko prielipos, knris tarē:

— Tegul bus pagarbėtas!

Ponas Skorabiauskis tuo pasikėlē, nulipo nuo prielipos ir paklausē:

— O kas ten?

— Tai asz, Ropienē.

— Ko nori?

Ropienē pasikloniojo, kiek galēdama, su vaiku.

— Pagelbos, jūsų mylista, ir susimylėjimo.

— Meldžiamoji, duok man pasilsēt nor nedėloj! — pertarē ją ponas Skorabiauskas su tokiu tikrumu, lyginai ji vaikszeziotu pas jį kasdien. — Matai juk, kad pas manę svecziai. Juk asz jų del tavę negaliu pamest.

— Asz palukēsiu . . .

— Na, tai laukk. Nepersiplēszt man pusiau . . .

Tarēs tai, ponas Skorabiauskas įdadožijo savo platybes atgal į prielipą, o Ropienē, paejęs, atsistojų paliugnai ties statiniais. Bet lauktie prireikē jai gana ilgai. Ponai tē pinklojosi su sneka, girdēt buvo linksmas rizenimas, kuris dyvinai atsigsarsėjo jos szirdyje, nes jai vargszei ne tas kizsosi į galvą. Potam pargrįžo ponas Viktoras su pana Jadvyga ir visi bildubildu suėjo į pakajus. Palengva saule rengēs ant laidos. Ant prielipos iszėjo lekajus Jonukas, kurį ponas Skorabiauskas vadino „rikunu“ ir pradėjo tiest stalą del arbatos. Permainē staltiesę, pastatē pnodelius ir pradėjo, skalambt-skalambt, dėscziotie szauksztukus. Ropienē laukē o laukē. Kelis kartus parėjo jau į galvą, ar ne grįžt namon ir ateit paskiau, bet bijojosi, idant nepasivėlytu; prisėdo todel patvoryje ant žolės ir davē žist vaikui. Kudikis, prižindēs, užmigo, bet nesveiku miegu, nes jau nuo pats ryto nesmagavęs buvo. Ropienē taipogi jautē, kad ją tai karsztis, tai szij-

sza kunas jos nuo kojų iki galvai. Gusiais taipogi jautė grūžtį, bet ji ant to nežūrėjo, tik laukė kantriai. Palengva sutemė ir mėnulis pasirodė ant dangaus skliauto. Del arbatos viskas jau buvo parengta; ant prielipos žibėjo liampos, bet ponai da n'ėjo, nes pana žaidė ant fortepiano. Ropienė patvoryje pradėjo pro savę vapėti „Aniolas Dievo“, o potam paise, kaip tai pavaduos ją ponas Skorabiauskas. Gerai nežinojo ji, kaip? bet nuduoke, jogiai ponas, kaip ponas, tai ir su komisorium turi pažinti ir su naczelniku; kad tik pasakytu žodį, kaip viskas dejosi, tai Dievas, duos, visas piktas atsimetes. O prietam mislijo, kad jaigu norint ponas Zalzikevicius arba vaitas ir stengtųsi prieszai, ponas vienok vis žinos, kur įieszkot teisybes: „Ponas visados buvo geras ir del žmonių mielaszirdingas, mislijo savyje, tai tik neapleis manė“. Ir neapsiriko, nes ponas potiesai buvo žmoniszkas. Toliaus atsiminė, kad jis ir ant Ropės visada buvo malonus; toliaus, kad jos nabaszniškė motina užžindė paną Jadvygą, todėl ir atokimas įžengė į jos szirdį. Tai, kad lauke ji jau porą adynų, iszrode jai taip prigimtu daigtu, kad nevat jai tai ir mislyje nepastovejo. Tuom tarpu ponai sugrižo ant prielipos. Ropiene mate pro lapus vynmedzio, kaip panaite pilste isz sidabrinio imbrikelio arbatą, arba, kaip sakydavo nabaszniške Ropienes motina, „toki kvepianti vandenėli, kad seilė rydava!“. Potam gėrė ją visi, sznekėjo ir linksmi rizeno. Tada tai atėjo Ropienei į galvą, kad ponų luomė daugiau liuono, ne kaip prascziokų, ir pati nežinojo, kodel aszaros vėlai pradėjo rietėt per veidus. Bet aszaros tos pasidavė kitai įspaudai, nes sztai ant prielipos „vikunas“ iszneszė garuojanczius valgius; tada tai atsiminė Ropienė, kad buvo alkana, nes pietų negalėjo imtie nė į burną, o isz ryto tiktai pieno buvo užpurpusi laszeli.

— O! nor kaulelius man duotu apgružinėti! — pamislijo savyje ir žinojo, kad tikrai butų davę netik kaulelius, bet nedrįso praszty, kad nįkyrėt ir nerigzt į akis prie sveczių, už ką ponas galētu supykctie.

Ant galo pasibaigė ir vakarienė; revizorius iszvažiavo tuojaus, o į pusadynį ir abudu kunigai sėdo jau į dvaro briczką. Ropienė matė, kaip ponas sodino džiaukoną, todėl mēklijo, kad jau atėjo laikas ir prisiartino prie prielipos.

Briczka sujudo; ponas rēktelėjo važnycziai ant kelio: „apversk tu man tē ant pylimo, tai asz tau apversiu!“ potam pažūrėjo į dangų, norėdamas, matyt, nupotryti, kas bus ryto do oras, ant galo pamatė tamsumoje baltuojanczius Ropienės marszkinius.

— O kas ten?

— Ropienė.

— A, tai tu! sakyk greicziau, ko nori, ues jau vėlu.

Ropienė, atkartodama, perpasakojo vėlai viską; ponas klausė, rukydamas savo balabodę, o paskui tarė:

— Mano miela! ne sunku butų pripadėt, kad tik galėcziau, bet daviau sau žodį daugiau nesikiszt į valszcziaus reikalus.

— Žinau asz tai, jusų mylista — tarė drebancziu balsu Ropienė — bet pamislijau, kad, rasi, ponas pasigailės manęs...

Ralsas jos netikėtai nutruko.

— Viskas tai labai gerai — tarė ponas Skorabiauskas — bet daryk ką darąs? Asz savo žodzio del tavęs mainyt negaliu, o pas naczelniką del tavęs nežįgiuosiu, nes jis ir taip rugoja, kad per tankiai asz jį apmaudziū ir su savo reikalais... Tu turi savo valszczzių, o kaip valszczzius tavęs nesuszelps, tai pas naczelniką žinai kelią taip, kaip asz. Ką norėjau pasakyti? Na, eik su ponu Dievu.

— Te jums Dievas užmoka! — pasakė prislopūsiai moteriszkė, pasikloniojus į kojas.

IX. Imogena.

Ropė, po paleidimui isz tvarto, nugogline ne namo, bet į karczemą. Žinoma, kad vargo pjaunamas žmogus visados geria. Isz karczemos skatinamas tos paczios mislies, ką ir Ropienė, nugungė pas poną Skorabiauską ir niekus padarė.

Žmogus girtas nežino, ką plepa. Ropė buvo ryzgus, ir kad iszgirdo tą patį, ką ir Ropienė, apie principą nesikiszt, tai netik, isz priezasties prigimto prascziokams užtautimo, nesutavaliojo to gilaus diplomatijos principo, bet da su įžulumu, taipogi prigimtu prascziokams, atsiliepė ir už tai iszmestas tapo už durių.

Sugrižęs namo, pats pasisakė pacziai:

— Buvau dvare.

— Ir nieko nelaimėjai?

O jis kumszczia į stalą:

— Uždegt szunspuses.

— Neaidėk! Ką tau pons sakė?

— Siuntė manę pas naczelniką. Kad jis...

— Tai, matyt, reikia eit į Asiliją.

— Nuvažiuosiu į Asiliją — kalbėjo tuo toliaus — ir parodysiu, kad ir be jo galiu apsieit.

— Nevažiuosiu tu, bėduli, tik aš pati. Tu, kaip pasigeri, tai tuo rēžikauji ir tik bėdos da prisikaneveiksi.

Ropė, iszpradzių, buvo netikęs, bet popiet nugogline į karczemą kirmėlę numarit, ant rytojaus — ta pati; moteriszkė todėl, nesiklausdama jau apie nieką, viską atidėjo ant Dievo valios ir seredojo, pasiėmus vaiką, iszkeliavo į Asiliją.

Arklys reikalingas buvo prie gaspadorystės, iszėjo todėl pēkszczia, bet da priesz saulėtekį, nes į Asiliją pažįgio buvo tris geros mylios. Dumojo, kad pasiseks sutikt gerus žmoneles, kurie, rasi, daleis nor ant briautos vėžimo atsisėst, bet nepaliko nė vieno. Apie devintą iszryto, atsisėdo, pailsusi, pagiryje, suvalgė duonos žiaunelę ir kiauszių porą, ką turėjo pintinaitėje, ir dulino toliau. Saulė pradėjo spigitie, todėl, sutikusi isz Saitų pieninika Irszkų, kuris vėžė kripėse žąsis į miestą, pradėjo praszties ir ją paimt ant važtos,

— Praboczyk — atsakė Irszkus — bet czia toks smiltynas, kad mano kuinas ir manę vieną vos pakriokia. Duosi auksiną, tai pavėžysiu. Dabartės atsiminė, kas su savim turėjo tik treczioką įmegztą skepaitėje. Norėjo tuo jį duot žydui, bet szits atsakė:

— Treczioką? Ir trecziokai ant žemės nesivalchioja, ir tai pinjgas.

Pasakęs tai, supliekė arklį ir nutarszkė. Laukė kassyk dienojo labjaus ir prakaitas srovems tcszkejo nuo Ropienės, bet kėžas ji vilko, kaip galėdama, ir adyna paskiaus jau žengė Asilijon.

Kas moka prigulincziai geografiją, tai žino, kad įvažiuojant nuo Avigalvių pusės į Asiliją, reikia vaziuotie pro pranciszkonų bažnyczią, kurioje seniau buvo Motina Szvencziausia stebuklinga ir ties kuria da ir szndie kasnedėl prisėda isztisa ulyczia elgtų, rēkianczių, kiek keno isznesza amas. Dabar-gi, jogiai buvo sziochia diena, dergsojo patvoryje tiktai vienas senis, bet užtai iszpo skarmalų iszkiszes turėjo nuogą koją be pirsztų ir, laikydams rankoje antvožą nuo szuvakso, giedojo:

„Sveika tu, Danguas Karaliene,

Sveika, Aniuolų Ciecoriene!“

Pamatęs ką praeinant, liovėsi giedojęs, bet isz-

kiszdams da labjaus koją, rekė taip, jog rodėsi, kad jam kas gyvam odą diria.

— Milaszirdingi žmonės! pasigailėkite luoszo! Duok Dieve, jums viso gero ant žemės!

Pamacziusi jį, Ropienė, atmezgė iš skepetaitės tretszioką ir, prisiartinus, paklausė:

— Ar turi penkskatikį?

Norėjo duotie jam tiktai skatiką, bet senis, pajutęs rankoje treczioką, na ją išspermany: „Gailėtės treczioko del Pono Dievo, ir Dievas del jės gailės pagelbos. Eik sau po pajibelį, pakol nesupykau!

Ropienė tarė pro savę: „tegul bus Dievui ant garbės“ ir dūlino toliaus.

Bet kaip atėjo ant rinkos, tai persigando. Lengva buvo ateitie Asilijon, bet paklyst Asilijoje da lengviau. Toks miestas tai neglaudos! Ateisi tik į nežinomą kaimą, o jau priverstas esi teiranties, kur kas gyvena, o ką jau sakyti apie tokią Asiliją. „Asz czia paklysiu, kaip girioje“, pamislįo Ropienė. Nebuvo ką daryti: reikėjo klausties žmonių. Komisioriaus dasiklausė tuo, bet nuėjusi pas jį, dasižinojo, kad jis išsvažiavęs yra į guberniją. Apie naczelniką pasakė, kad jo reikia jieszkot paviete. Na! o pavietas kur? O! kvailla. kvailla moteriszke! juk Asilijoje pavietas, ne kur kitur.

Jieszkajo ji tada Asilijoje pavieto, jieszkajo; antgalo žiuri: stovi toki rumai, dideli, kad baisu žiūrėti, o priešais juos be skaitliaus briczkių, vežimų ir žydiszkų dviraczkių. Ropiene išrodė, kad czia koks atlaidas. — O kur czia pavietas? — klausia Ropienė vieno apsirėdžiusio frake, pasiklonijus: „Szta! stovi priešais“. Paėmė drąsą ir įėjo į rumus. Žiuri vėl: o tų pilna karidorių, pokairiai duris, potiesiai duris, toliaus da duris o duris ir ant kožnų kokios tų literos. Ropienė persizegnojo ir, atsidariusi nedrąsiai ir palengvėle pirmutines duris, radosi didelėje grinczioje, perdarytoje grotelėmis, kaip bažnyčioje.

Už grotelių sėdėjo koks tų frakė su auksiniais guzikais ir su plunksna už ausies, o prieš grotelles visokių ponų gunyczios. Ponai mokėjo, o mokėjo, o tas frakė rukė papirosus ir rasze kvitanciją, kurias atidavinėjo ponams. Kuris gavo kvitanciją, tas ėjo lauk. Tada tai Ropienė pamislįo, jog czia reikia mokėti, ir pagailo jai atiduoto treczioko. Užtatai nedrąsiai priselino prie grotelių.

Bet ten nevat nieks ant jos ir nedirstelėjo. Stovi Ropienė, stovi; pračina adyna: vieni ateina, kiti iszeina, adyninikas už grotelių taksi, o ji vis stovi. Antgalo kekiu tai budu prareto ir tuojaus neliko nė vieno. Urėdņikas atsisėdo už stalo ir įniko raszyt. Tada Ropienė pasidrąsino atsiszauktie:

— Tegul bus pagarbitas Jėzus Kristus! ...

— Ko reik?

— Szviesus naczelņikai! ...

— Czia kasa.

— Szviesus naczelņikai! ...

— Ale, sakau, czia kasa.

— O kur naczelņikas?

Urėdņikas kitu galu plunksnos parodė ant durių.

— Tę.

Ropienė išėjo vėl ant karidoriaus. Tę! bet kur? durių visur pilna, į kurias eit? Antgalo mato, jog maiszalinėje visokios liaudies, ką szlaistosi szian ir ten, stovi žmogus su botagu rankoje, tai ji tųo prie jo.

— Tėvai?

— O ko?

— Isz kur?

— Isz Meitėliszkų, o kas?

— Kur czia naczelņikas?

— Ar asz žinau.

Paskui paklausė da kokio tų su auksiniais guzikais, bet ne frake ir su praplyszusioms alkunėms; tas nevat nenorėjo klausyt, tiktai atsakė:

— Neturiu kada.

Ropienė vėl įsprudino į pirmas geresnes duris, nežinojo bėdžiuvienė, kad ant tų durių stovėjo toks paraszas: „asaboms neprigulinczioms į urėdņikų sudėlį įėjims uždrausta“. Ji į urėdņikų sudėlį neprigulėjo, paraszo, kaip sakyta, nepažino.

Atsidariusi duris, žiuri: grinczia tuszczia, pas langą suolas, ant suolo sėdi koks tų ir snaudžia. Toliaus duris į kitą kambarį, kuriame matyt ponai vaikszcziuojanti frakuose ir munduruose.

Ropienė prisiartinio prie to, kuris snaudė ant suolo; prie jo turėjo truputį drąsos, nes jis išrodė prastu ir czebatus turėjo ant atkisztų kojų skylėtus. Pajudino jį už peties.

Tas strakt paszoko, dėbletėjo ant jos ir kaip riktels.

— Nevalia!

Moteriszke bėgt. o jis tuo užtrenkė duris.

Pasijuto ji treczią kartą ant to paties karidoriaus.

Atsisėdo ties vienomis durimis ir su tikru žmonių kantrumu ryžosi sėdėti pas jas, kad ir iki paginėjimui pasaulio. „O, rasi, kas ir paklaus!“ — dumojė savyje. Neverkė, tiktai trynė akis, nes jas niežėjo, ir pajuto, kad visas karidorius su visomis durimis pradėjo su ja versties.

O czia žmonės apie ją, tai potiesiai, tai pokairiai durimis trinkt-trinkt! ir szneka tarp savęs: niukia, kaip ant pardostės.

Antgalo susimilo Dievas ant jos. Isz tų durių, ties kuriomis sėdėjo, išėjo tvirtas bajoras, kurį kaipkada macziusi buvo Saitų bažnyčioje; paklupo ant jos ir klausia:

— O ko jės czia, moteriszke, sėdite? ką?

— Pas naczelņiką. ...

— Czia kamarnikas, o ne naczelņikas.

Ponas parodė ant durių gilumoje karidoriaus.

— Tę, kur žalia lentute; bet dabar da n'eikit pas jį, užimtas. Palaukit, pro czia jis eis.

Ir ponas nuėjo, o Ropienė pažiūrėjo ant jo tokiu pažiūrėjimu, kaip ant savo aniuolo sargo.

Prirėikė jai taipjau da gana ilgai laukt. Antgalo duris su žalia lentute su trenksmu atsidarė; išėjo isz jų nejaunas jau kareiviszkas žmogus ir ėjo karidorium greit. Tai tuojaus galima buvo pažitie, kad tai naczelņikas, nes paskui jį isz pravarinių tipeno keli interesantai, užbėgdami tai isz tiesiosios, tai isz kairiosios pusės, o Ropienė iszgirdo szaukimus: „Ponas naczelņike, geradėji!“ „Vieną žodį, ponas naczelņike!“ „Maloningas naczelņike!“ Bet tas neklausė ir ėjo toliau. Ropienei, jį pamacziusi, net akyse pamargo. „Buk valia tavo, Dieve!“ dingterėjo jau galon, todėl puolė ant karidoriaus vidurio ir, atsiklaupusi, su pakeltoms rankoms, užstojo jam kelią.

Pamatęs, sustojo; visa procesija susispeitė priešais ją.

— O tai kas yr? — paklausė.

— Szvencziausias naczel. ...

Ir n'iszglėjo toliaus; persigando taip, kad neteko žado: liežuvis n'apsivertė, nelyginant medžio.

— Ko nori?

— O! bėda! bėda: del ... liosz.

— Ką? ar tavę į vaiską ketiną imt? — a? — klausė naczelņikas.

Interesantai paleido kakarinę, idant palaikyt gerą upą naczelniko, bet szits į savo dvarinikus:

— Praszau! praszau tykiaul!

O paskui nekantriai Ropienėsp:

— Greicziau! ko nori? neturiu kada.

Bet Ropienė suvis susikvailino nuo poniszkių juokų ir pradėjo zvagot be jokio susivedimo: „Buraga! Ropė! Ropė! Buraga!“

— Tur but girta! — pratarė viens isz apstojusių.

— Užmiršo, matyt, liežuvi namie — dadėjo antras.

— Ko nori? — klausė da nekantriaus naczelnikas. — Ar girta, arką?

— Jezus Marija! — suriko Ropienė, jauzdama, kad paskutinė iszganymo lenta slysta isz rankų. — Szvencziausias naczel. . .

Bet tas esingai užverstas buvo darbu, nes tai ir suraszai rekrutų prasidėjo ir reikalų paviete buvo kastelė, antgalo su moteriskė susisznėkėt negalėjo, todėl tik mostelėjo ranka ir suszuko:

— Arielka! tai vis arielka kalta! o moteriskė jauna ir daili.

O paskui pratarė į Ropienė taip, kad ji vos po žeme nepasikavojo.

— Kaip iszsiapagirosi, tai reikalą perstatyk valsziui, o valszczius teperstato man.

Nuėjo greit, o praszytojai paskui, kartodami: „Ponas naczelnike, geradėji!“ „Vieną žodį ponas naczelnike!“ „Maloningas naczelnike!“ — — — — — [Pabaiga bus]

Lietuvos istorija.

IV.

Parasžė Lietuvos vaikas.

(Tąsa.)

Kalnai. Senovėje visur aukavo dievams aukas ant auksztų vietų, ant kalnų, nes tikėjo, kad tokiu budu labjausiai prisiartina prie dievų, gyvenanczių danguje. Lietuviai taip-pat turėjo kalnus, ant kurių buvo įtaisyti aukkurai arba ir szventinyczios. Ir taip: kalnas Palangoje garsus buvo aukkurų, paszvēstu deivei Praulytei (Paurymai), o kalnas ant Nevežos szventinyczia.

Szventi elkai (szilai). Pas lietuvius dalyš girių ir cieli elkai, ipacz esantieji gražioje vietoje, buvo paszvēsti dievams. Toki elkai visados buvo prie upių, o ipacz prie susibėgimo dviejų didesnių upių. Juose buvo įsteigti aukkurai ir szventinyczios, paszvēstos visokiems dievams. Szventystė szitų elkų buvo taip augsztai laikoma, jogiai ne valia buvo juose nė medžioti, nė paukszczius gaudyti, nes skaitėsi už didolia nuodemę (nusedimą) pasilypstyti prie kokių-nors gyvų daigtų arba augmenų, esancziųjų szventam elke. Juose taipos-gi jieszkojo prieglaudos nelaimingi. Įeiga į szventus elkus del krikszczionių ir abelnai del svetimtanczių buvo užginta; galėjo jie įeiti į tokius szilus tiktai tasyk, kada jieszkojo prieglaudos kokioje nelaimėje. Tokiais elkais garsiausi buvo Rusiai (Porusiai).

Vilniuje buvo szventas elkas prie įtakos Vileikos į Nėrį, o Kaune prie įtakos Nėrio į Nemuną. Prie kiekvienos didesnės sodybos

buvo szventas elkas su aukkurų kokios-nors dievystės. Szituose elkuose tarp medžių pirmystė turėjo aržuolai, o po jais baltieji popeliai (pėplės). Lidos paviete, prie kaimo girkių, da pradžioje szio amžio buvo dailus elkas, susidedantis isz baltųjų popelių: apie szitą elką, buvo padavimas, buk jame seniaus jieszkojo prieglaudos žmonės apsudyti ant myrio. Pagal padavimą, pakolaik tokie nolaimingi buvo szitam elke, tolaik jie buvo valgydinami ir saugojami per kokiaten slaptą pajiegą.

Szventinyczios. Seniausios lietuvių szventinyczios stovėjo elkuose ir po szventu medžių aržuolu, ir buvo aptvertos tvora isz medžio arba isz mуро; jos vadinosi „ramavu“, tai yra vieta ramybės.

Tokia szventinyczia buvo atrasta mieste Retra, Meklemburgijoje, t. y. toj vietoj, kurioj apsigyveno geruliai (lietuviszka plemė), nustoje valditi Rymą. Pagal tyrinėjimus Jono Potocki'o, kunigas prie szitos szventinyczios vadinosi kryviu, o esantieji joje stabai buvo stabais lietuviszkų dievų. Rasti toje szventinyczioje runiszki paraszai buvo raszyti kalboje gerulių, t. y. lietuviszkoje kalboje. Garsiausia pas Rusius (Porusius) szventinyczia, vadinama ramavu, turėjo buti tarp upių, turinezių sziaudien vokiszkus vardus Frissing ir Beislein, toj vietoj, kurioj vėliaus kryžeiviai pastatė kliosztorių vardu „Trifaltigkeit“. Szitą szventinyczią sunaikino kryžeivių mistras Vinrik'as Kuiprade. Szitą szventinyczią apraszo ve kaip: Ant didelės lygumos, per kurią teka dvi upės, stovėjo, ties vidurių, stebuklingas aržuolas, žiemą ir vasarą žaliuojantis, baisio storumo ir augsztumo. Aplink aržuolą buvo pastatytas szeszkampinis muras, kurio užpakalinė siena stovėjo areziausiai prie aržuolo. Priesz patį aržuolą buvo trys arkados, kuriose stovėjo stabai trijų svarbiausių dievų: vidurinioj arkadoj Perkuno, kairioj Pikulio, o po tiesioj Audrupaczio. Stabai kitų dievų buvo pastatyti iszkarpose, kurios buvo padarytos sienose isz vidurio szventinyczios. Užpakalyj aržuolo buvo vieta paskirta del szventų kirmynų. Prieszais aržuolą, tiesiog nuo įėjimo į szventinyczią, stovėjo aukkurai del deginimo aukų ir del užlaikymo szventos ugnies. Aplink szventinyczią buvo pliacius, ant kurio stovėjo laike tikėjimiszkių apeigų susirinkę prasti žmonės; į paczią szventinyczią galima buvo įeiti tiktai kunigams ir vadamams. Tas pliacius buvo aplink apstatytas butais del kunigų, kunigių ir kitų tarnų szventinyczios. Del įėjimo į pliacių, ant kurio stovėjo szventinyczią, buvo vartai, po tiesei pusei kurių stovėjo butas vyriausio kunigo, o po kairei vieszbutis.

Kita garsi szventinyczia buvo Szventoj Vietoj; ji buvo paszvēsta dievui Kurikui (Zeminikui).

Trecia stovėjo toje vietoje, kur dabar yra Marienburg'as ant Nogalio.

Prieš atėjimą kryžievių buvo szventinyčia ir toj vietoj, kur gulėjo senasis Torun'ius.

Apart paminėtų, galėjo buti da ir daugiau garsių szventinyčių. Kronikoriai minėja da apie vieną garsią szventinyčią, kuri buvo ant kranto Baltųjų jurių, kokioj-ten provincijoje, vadinamoj lotiniskai Austechia. Gal buti, kad po atsi-traukimui nuo stabmeldystės paskutinio arcikunigo Alepio, sostapilis tikėjimo buvo perkeltas į tą Austechią. Vienok neužilgio mes randame tikėjimiską sostapilį su arcikunigu prie įtakos Dubisės į Nemuną, kuri liko sunaikyta kryžievių 1291 m. Paskui sostapilis buvo prie įtakos Nevezės į Nemuną; o kada ir szitą kryžieviai sugriovė 1294 m., tai arcikunigas gyveno visokiose vietose, t. y., ten, kur tik galėjo rasti kuomažiausiai paojaus.

Kernave nuo pradžios XIII amžiaus, pirmeng buvo įsteigtas Vilnius, buvo sostapilis visos vieszpatystės, pertai tenai turėjo buti ir vyriausia szventinyčia su arcikunigu.

Vilniuj buvo garsi szventinyčia paszvēsta Perkunui. Kur dabar stovi katedra, t. y. netolį nuo tos vietos, kur Vileika vienyjasi su Nėriu (Vilija), augo aržuolinė giria, paszvēsta dievams. Tuojaus prie girios stovėjo didelė szventinyčia, kurią pastatė isz akmens kunigaikštis Gerimundas 1265 m. Ji turėjo ilgio 150 mastų, pločio 100; augsztumas sienų buvo 15 mastų. Stogo ji neturėjo, įėjimas buvo tiktai vienas nuo pusės upės. Ties užpakaline siena szitos szventinyčios stovėjo koplyčia, kurioj buvo sudėti szventi daigtai; po apaczia koplyczios buvo sklepas, kuriame laikėsi szventi kirmynai; ant koplyczios buvo įtaisyta altana 16 mastų augszčio. Po ta pastoge stovėjo atvežtas isz Palangos medinis stabas dievo. Koplyčia ir altana buvo pastatytos isz plytų. Prieszais koplyčią stovėjo aukkuras, ant kurio isz visų pusių vedė 12 trepų; kiekvienas trepas turėjo augszčio pusę masto, o pločio 3. Pats aukkuras turėjo 3 mastus augszčio, o po 9 pločio ir ilgio. Prie virszaus aukкуро buvo prikabyta daugybė stumbrinių ragų. Ant aukкуро degė amžina ugnis, prilaukoma tam tikrų kunijų. Ties szventinyčia stovėjo arcikunigo rumas su apvalia koryčia (boksztu), isz kurios buvo daromi tēmyjimai apie bėgimą saulės; pagal padėjimą saulės ant dangaus buvo dedamos aukos ant atsakanczio trepo lygiose pertraukose mėnesio. Jai aukos dėjosi pirmasyk ant katro trepo, tai ženklino pirmą dieną mėnesio. Plyta su atsakanczių ženklų, įmuryta į koryčią pradžioje metų, rodė metus.

Giria ir szventinyčia apturėjo vardą „Szventaragis“ nuo vardo kunigaikszčio Szventaragio,

tėvo Gerimundo; pilis-gi nuo upės Vilijos (Nėrio) liko pramįta Vilniūm.

Ant Antakalnio buvo szventinyčia su stogu; ji buvo paszvēsta visiems dievams. Teisingiaus tai buvo rankius stabų visų dievų; szita szventinyčia, pagal istorikus, turėjo vadītis „Antos“.

[Toliaus bus.]

Kaip galima sunaudoti smiltynus (pieskynus)?

(Taša.)

V. Apie užsodinimą smiltyno puszaitėmis.

Jau augszčiaus buvo paminėta, kad geriausiai yra užsodinti smiltyną puszaitėmis, turincziomis tiktai du metu, nes tokios puszaitės lengviaus prigyja. Galima vienok užsodinti smiltyną ir vyresnėmis puszaitėmis.

Persodinti puszaites isz mokslainės ant smiltyno galima dvejopu budu. Galima jas tiesiog pavasaryj iszkasti isz mokslainės ir, nuneszus ant smiltyno, tuojaus pasodinti. Vienok kur-kas naudingiaus bus, jai mes atsargiai iszkasę puszaites pabaigoje Rugpjuczio, jas sykiu su žemėmis įstatysime į sziaudines kepures atsakanczioldidumo (kepurės darosi suvis tokios, kaip lizdai del karvelių), o paskui nuneszė į vietą tykią ir gerai apgintą nuo saulės spindulių, sustatysime į kruvą ir apdėsime isz visų pusių lapais, samanomis, arba ir žeme; priesz žiemą reikalinga yra puszaites tankiai aplaistyti. Ateinancziame pavasaryj pervežame arba perneszame medelius ant smiltyno, kur ir sodiname, į padarytas del to duobutes, sykiu su kepurėmis. Bet jaigu prireiktų puszaites toli pervežti, tai geriaus butu jas sudėti ne į sziaudines kepures, bet į negilias ragažes, ir sykiu su jomis pasodinti. Antras budas persodinimo (t. y. su pagalba sziaudinių kepurų, arba ragažių) yra, tiesą, sunkesnis ir daugiau atima laiko, bet už tai-gi jis ir naudingesnis, nes taip sodinant daugiau puszaičių prigyja.

Senesnes puszaites, kelis metus auganczias ant vienos ir tos paczios vietos (t. y. nepersodinamas), reikia isztolo apkasti, szaknis jų palengva iszrasti ir atsargiai isztraukti; iszėmus puszaites su nuogomis szaknimis ir pažeistas tiktai dalis szaknų asztrum peiliu nupjovus, reikia jų szaknis pavilginti į mēszlines srutas, sumaiszytas pusiau su moliu ir paskui jas pelenais apiberti.

Geriausiai yra puszaites sodinti ant smiltyno pavasaryj, mėnesiuose Kove ir Balandyje, nes szitam laike greiciaus jos prigyja. Bet taipgi galima, nors ir su menkesne nauda, sodinti jas rudenyje, mėn. Rugsejyje. Puszaites, pripratętos prie persodinimo (t. y. tankiai persodinamos

mokslainėje) ir da prie tam sodinamos su kepurėmis, gana gerai prigyja jaib-kokiam laike, ar tai vasarą, ar tai žiemą. Neprirengtas prie persodinimo ir sodinamas pirmutiniu būdu kur-kas geriaus sodinti vasaryje. Vienok jokių būdų negalima sodinti puszaiczių (prirengtų ir neprirengtų) tam laike, kada jos leidžia ugius.

Puszaites reikia sodinti į duobutes, padarytas dėl to tikslai su kokių-nors kuolu. Dėl senesnių puszaiczių, turinczių daugiaus šaknų, reikės duobutes iszkasti su spatu. Naudinga būtų į tokią duobutę, prieš pasodinimą, įpilti kokias kelias rieszkuczias geros žemės.

Puszaites sodinti ant smiltyno reikia gana tankiai; įpacz reikia tankiai sodinti puszaites, nepripratitas prie persodinimo ir be sziaudinių kepurų, nes szitokiame atsitikime daugiaus iszdžius puszaiczių. Ar puszaitės bus pasodintas į rėdus, ar ne, tai dėl mus vis tas pats; galima sodinti, kur papuolė, kur tik bus dėl to geresnė vieta.

Kaip sodinant puszaites mokslainėje, taip-pat ir sodinant ant smiltyno, reikia kiek galint rūpintis, idant nepažeisti šaknų ir nenukratyti nuo jų žemių. O dėlko apie tai reikia rūpintis, tai jau buvo augszcziaus pasakyta.

Taip-pat augszcziaus buvo paminėta, kad puszaitės giliai pasodintos neprigyja, perta reikia jas ir ant smiltyno sodinti negiliai, taip idant jų šaknys stovėtų tuojaus po pavirszium žemės; suvis nieko nekenks, jai šaknys ir kyszos truputį iš žemės, nes tasyk mes galėsime jas apdengti lapais, arba gerai supuvusiu mėszlu, kas labai patinka vos tikslai persodijoms ant smiltyno puszaitėms.

Po pasodinimui reikia puszaites gerai aplieti vandeniu; o idant jas vėjas neiszverstų iš žemės, tai priguli pririszti prie įkalto szalia kuolelio.

Reikalinga da yra paminėti apie vieną gana svarbų dalyką: apie tai, kad puszaitės, įpacz neseniai persoditos, nemėgsta pjovimo šakų. Pertai per visą laiką augimo puszaiczių mokslainėje ir da per kelis pirmutinius metus po persodinimui ant smiltyno, reikia sergėtis, idant nereikalingai nenupjauti joms nė vienos šakelės; tikslai nuo seniai auganczių ant vienos ir tos paczios vietos galima, be jokios baimės, nupjauti kokią šakelę. Sausas šakutes reikia nupjauti, bet tikslai atsargiai, idant nepažeisti sveikos vietos.

Gera da būtų (tikslai kad sunku iszpildyti) nors per kelis pirmutinius metus po pasodinimui puszaiczių ant smiltyno, vasarą, laike sausumos, jas aplaistyti, žiemą-gi laikyti šaknys apdengtas

lapais, arba samanomis ir prietam sykis-nuosygio nukratyti nuo šakų sniegą.*)

Tiesiog apsodinti smiltyną galima tikslai tasyk, kada jis priguli prie tvirtų smiltynų. Ant liuosų-gi smiltynų jokių būdų negalima tiesiog sodinti puszaites, nes jos ant tokių smiltynų neprigis: vienam daigte jos neprigis delto, kad vėjas, iszneszdamas nuo daigto smiltis, apnuogis šaknis, nuo ko puszaitės iszvis ir iszdžius, arba ir be iszvirtimo iszdžius; kitam-gi daigte delto, kad vėjas užnesz puszaites smiltimis; ant galo, jaigu ir kokios puszaitės vėjas neapnesztų smiltimis ir taip-pat nuo jos nenunesztų smilczių, tai vis-gi puszaitė turėtų iszdžiuti, nes ji suvis beveik negalėtų rasti tame smiltynė taip labai reikalingos jaunam medeliui dregnumos. Isz szito aiszku, kad ketinant apsodinti puszaitėmis palaidą smiltyną, reikia kaip-nors smiltis prirtvirti prie žemės, idant jos nebutu palaidžiomis, liuosomis, bet gerai susigulėtų, susispaustų, arba kitaip sakant, idant liuosas smiltynas stotųsi tvirtu.

Seniaus nebuvo tiek daug liuosų smiltynų, o jaigu daug jų prisiveisė paskutiniuose laikuose, tai matyt, kad dabar turi būti tokios priezastys, kurios padeda pasidaryti liuosiams smiltynams. Tarp tų priezasczių svarbiausia yra ganymas gyvulių ant tvirtų smiltynų. Ganomi ant tvirto smiltyno gyvuliai apnuogina jį nuo žolės (vienas nuėda, kitas sutrempia), prietam da kojomis sumina ir sugadina virszutinį sluogsnį susigulėjusių smilczių, pertai ir nēr ką stebėtis, kad neužilgio apturime liuosą smiltyną. Isz szito dėl mus tiesi rodyklė, kad norint, idant liuosas smiltynas susidrutėtų, sukiėtų, reikia nustoti ganus ant jo gyvulius.

Kas, norėdama sudrutinti palaidų smiltyną, ant jo gyvulius ganyt, tas pradėtą savo darbą gadys. Jaigu smiltynas yra artį triobų, arba ties tuom daigtu, kuriomi genasi gyvuliai, tai iszpuls jį aptverti su tvora arba isz visų pusių, arba tik isz kokios vienos.

Reikia da paminėti ir apie kitą priezastį, padedancią pasidaryti liuosiams smiltynams. Yra tai smiltyniai kalnai, arba status krantai, nuo kurių vereziasi žemyn sausos smiltys. Vėjas tokiomis smiltimis gali užneszti szalia esantį tvirtą smiltyną ir mes apturėsime tasyk jau liuosą smiltyną. Pertai reikia tokius smiltinius kalnus ir krantus nukasti, iki nepaliaus vereziusios nuo jų žemyn sausos smiltys.

Atitolinę priezastis, kurios iszszaukė liuosą smiltyną, galime jau užsiimti ir paczių sudrutinimu jo, kas bus padaryta, jai mes priversime liuosą smiltyną susigulėti, susispausti ir tokiu

*) Beveik viską tą, kas tik buvo ikszio laik pasakyta apie puszis, galima pritaikyti prie eglių ir kitų spygliinių medžių.

budu sukietėti; szita-gi galėsime atsiekti, jai pridengsime palaidas, liuosas smiltis kokiais-nors daigtais, po kuriais smiltys, nejudamos vėjo, greitai aptyks, susigulės ir pats smiltynas stosis tvirtu. Pridengti palaidus smiltynus galima: 1) Eglių, puszių, arba ir kadagių szakomis, kurias reikia iszkloti ant smiltyno lygiai, nelabai tankiai, idant tarp jų da truputį kyszotų smiltynas; kur smiltys ne taip palaidos, ten galima iszkloti szakas atstume kokio sieksnio vieną nuo kitos; idant vėjas nenupustų szakų, iszpuola neretai jas prislėgti plonomis szatromis, o szias paskutines pritvirtinti prie žemės atsakančiais kuoleliais su vagueziu. 2) Nendrėmis ir sziluogiais; jai auga arti szitie augmens, tai reikia pripjovus jų apkloti smiltyną ir prislėgti jas szatromis, nes be to jas vėjas lengvai galės nupusti. 3) Skiedromis, žagariais ir kitais tinkanciais del apdengimo daigtais. 4) Geriausiai vienok butu apkloti velėnomis, kurių galima ikvaliai prikasti, jai tiktai yra szalia kokios pelkės, arba balos; velėnos dedasi atstume kokios pėdos viena nuo kitos.

Vos tiktai smiltys po apdangalu susigulės ir tokiu budu smiltynas taps tvirtu, kas atsitiks už metų, arba ir ankszeziaus, tai galėsime jį ap-sodinti puszaitėmis tokiu budu, kaip augszeziaus buvo aprasyta.

Viską, kas szitame straipsnyje buvo pasakyta apie puszis, iszpildyti yra gana sunku, bet kiek galint reikia rupėtis, idant taip daryti kaip ezionai nurodyta. Žinoma, kad galima butų apsieiti beveik ir be jokio triuso: tik pasėti mokslainėje puszies sėklas ir po dviejų, trijų metų iszdygusias puszaites pasodinti ant smiltyno. Bet kokia nauda bus isz szito? Isz szimto sėklų užaugs mums vos tik kokia viena suskurdele puszaitė. Jaigu mes norime, idant isz pasėtų sėklų kuodangiausiai užaugtų puszaiczių ir idant jos augtų buiniai ir greitai, turime taip elgtis, kaip szitame straipsnyje buvo pasakyta.

J. St. A. Ugys.

Pragaro nedegulis.

Vienas ponelis, didelis keiksnis, pasimiręs, pragaran kliuvo nebagelis — bet kanczias ugnies, kokes tenai kentet turėjo, jis per niek laikė. — Dažinojės tą, Liucipierius didelei ant jo už tai perpiko ir prisakė tarnui savo Liepsnabarzdžiui, isz pirmo dvigubai, o kad ir to ne gana buvo, trigubai padidit kanczias uz tokį jo drasumą — bet ponelis juokesi isz to, sakydamas, kad del jo tai niekis, sulyginus su anomis kankynėmis, kurias kentejės nuo savo paczios, gyvendamas ant žemes. —

— Kokio tų esi tikeimo? — paklause Liucipierius. —

— Kataliku buvęs — prakeiktasis atsakė. —

— Matai, — sakė toliau Liucipierius — kaip katalikiskas tikeimas yra melagingas, mokina, buk kas kenczės ant svieto, nereikalaus kenteti numiręs — tu-gi kentejėi ant svieto ir czia turi kenteti — delko-gi taip?

— Tikeimas katalikų yra tikras, teisingas ir teisingai mokina — atsake prakeiktasis — bet asz nemokėjau isz jo naudoti. Kas kenczia su kantrybe ką tik Dievas ant jo daleidžia o prie-to da dekavoje Dievui už tuos kenteimus, tas tikrai nereikalauja kenteti numiręs. Asz-gi nesilioviau už savo kenteimus rugojęs Dievui — patsai savę ir paczią per dieną dienas keikiau, keikiau ir dieną, kurioje užgimiau, o kas blogiausiu buvo, keiksmu savo piktinau vaikus, kurinos man reikėjo gerai mokiti; todėl-gi teisingai progare turiu kenteti, nors ne taip labai, kaip kentejau ant svieto nuo savo paczios. —

— Na! kad-gi jis taip sako — tare Liucipierius į Liepnabarzdį — tai tu eisi ant svieto ir, pasivertęs į jaunikį, vesi sav už paczią an-naszlę — jai tu neiszgivęsi su jaje trejų metų, jo bus laimė, bet jai tu iszgivęsi trejus metus, tai mes jam parodisime, kas tai yra pragarines kanczias niekinti. —

Kaip Liucipierius sake, taip Liepsnabarzdis ir padarė. — Pasivertęs į gražų jaunikį veikei su anaje naszlę apsipacziavo. Pirmi metai pralinko gerai, antruose jau pradėjo raivyti, o kad užstojo treti, turėjo atgal pragaran smukti.

Viena karta, nežinia už ką, bjaurei susinio-vė — Liepsnabarzdis, norėdamas atmonitdrasiam ponelui už paniekinimą pragarinių kankynių, kaip galėdamas kentejo — bet kad įsiutus boba nustvere žarijuojentį nedegulį ir szoko jį muszti, taip jis, persegandęs, emė begti — taip jį vyti — Liepsnabarzdis, pribėgęs girioje žmogų su szieniu važiuojentį, parverte vežimą virszum ratais ir pats polindęs po szieniu, melde aną žmogų, kad nesakytu pacziai. —

N'ilgai trukus atlapsejo ir boba, grumodama su degancziu nedeguliu.

— Kur czia tas ir tas pasidejo — paklause? —

— Vargei jau pavysi — atsake žmogus — kaip vėjas girion nuszvilpe. —

— Na! tas tokis ir tokis, negut jis man nesugrįž, asz jam parodisiu — ir apsižvelgus į visas szalis, grįžo atgal namuosna. —

Atsitolinus kelias varsnas bobai, Liepsnabarzdis, iszliudęs isz po szieno, vežimą vel kaip reik pastate ir, dekavodamas anam žmogui už suteiktą jam pagelbą, tare:

— Už taip didelę del manęs geradeistę, ne galiu tavę be užmokesties palikti. Ne-po-ilgo apsirgs didei bagoto pono vien-turti dukte, tu ją nuėjęs iszgydysi ir didelį už

tai užmokestį gausi. Apsirgs kunigaikščiute ir pas tą nuėjęs išgydysi ją, ir gausi už tai gražų dvarą. — Bet kaip apsirgs karalaitė ir šauks tavę karalius, kad ir ją išgydytum, tai tu neik, nes tenai rasi smertį.

Tą pasakę Liepsnabarzdis sucypė kaip pelė ir iš akių išnyko. —

Kaip Liepsnabarzdis pasakė, taip ir atsitiko. — Vienturte duktė turtingo pono sunkiai apsirgo; — gudriausi gydytojai iš visur suvažiavo, bet nė vienas jos išgydyti negalėjo. Nuviko tenai ir mus žmogelis ir apsiėmęs ją išgydyti, vos tik prie sergancios prisitartino, tuojau ją liga apleido. —

Ne poilgam apsirgo ir kunigaikščiutė, kurę toke pat' eilę išgydęs ne vien gražų dvarą laimėjo bet ir garsas apie jį į visas šalis pasisklydo ir iki paciam karalui daėjo. — Tai-gi kad apsirgo karalaitė, karalius jau ne įjeszkojo kitų giditųjų, bet tiesiog siunte pas aną žmogų prisakydamas, kad veikiai pribūtų. Žmogelis vienok, žinodamas kokis jį tenai galas lauke, eiti nenorėjo. — Bet ką padarysi su karalium, liepe pas savę atvesti, didei už nepaklusnumą iszbare ir miriu pagasdino, jai sergancios duktes ne noręs išgydyti.

Ka čia dabar daryti — mislyjo sau žmogelis: eisiu — galas, neisiu — vel galas; norys ne norys — reik pasirengt ant smerties. Išmeldęs nuo karaliaus tris dienas laiko, išsispaviedojo, kaip reikia; iš viso gyvenimo, meldesi, almužnas davė ir kur tik galėjo, tenai gerai dare, kad tik blogai nenumirtų. —

Po trijų dienų pasisake karaliui norįs dukterį jo aplankyti ir melde nuvest jį pas sergancią. — Bet vos tik prisitartino prie durių, išgirdo iš vidaus balsą — neik, nes tau bus galas!

Ka daryti, pamislyjo nelaimingas — galas ne galas, o turin eiti. — Ir atveręs duris kambario, kur gulėjo karalaitė, pasistiebes ant pirsztų, lyg nenorėdamas, artinos prie sergancios berėkent Liepsnabardžiui, kad neitu.

— Asz neinu — atsakė žmogelis pasznbždomis, — gydyt karalaitės, noriu tik tavę perspėti, kad pati tavo stovi už durių su nedėguliu. —

Liepsnabarzdis išgirdęs, tartum yla į pašoną durtas, suburzėjo ir apleidęs karalaitę per kamina pragaran išrovė. —

Szis apsakymas, nors yra pasaką, nuo žmonių izsmislyta, bet kaip-gi daug joje yra teisybės. — Norint ją visiems aiškiai parodit, nera reikalo keliauti per visą svieta, gana pereit per vieną parapiją o ir tenai ne mažai rasime porų ryszių vinezevonystės surysztų, tarp kurių Dievas ne turi vietos.

Užmirsę szvenciausius savo liuomo (stono) privalimus, per dienų dienas nesiliauje vaidijasi,

viens kitam neusileizdami, kaip ne protingi sutverimai pjanjesi, viens kitam kerszije atmonit — no ryto iki vakarui iš jų burnos ne iszeina kitokie žodžiai, kaip tik keiksmo. — Nė jų prisiega, akivaizdoj Dievo padaryta, sulaikit, nė baime ateisencio sudo Dievo, nugazdīt gali. — Tokių tėvų ateitė labai yra liudna, nes ir patys pragaran breda ir vaikus paskui savę traukia. —

„Beda svietai už papiktinimą, pasake Kristus, bet beda žmogui per kurį papiktinimas ateina.

Jaigu kiekvienam beda, tai didesnė yra tėvams, kurie vaikus savo piktina vietoj paveizda dievobaimingo gyvenimo rodīt ir mokīt juos gero. —

Sziandien tėvai skundžiasi, kad vaikai jų ne guodoja, per daug vargina — bet kas tam yra kaltas? Kokę sekla sejate, tokį ir vaisių sulaukete. Kaip negalima sulaukti kviečių, pasėjus smilgas, taip negalima tikėtis guodonės nuo vaikų, piktinus juos blogais darbais per visą gyvenimą.

Pasaka szita, privalo da izmokyti ir kantrybės kenteimuose. — Įpingas mieris gyvenimo žmogaus ant žemes — yra užsipelnyti sav iszganimą, bet tik per kantrybę jį laimet galima. „Kantrybėje jusu apturėsite duszes jusu“ pasakė Kristus (Luc. 21, 19).

Po nupuolimui pirmųjų tėvų — ar žmogus nori ar ne nori, butinai turi kenteti — todėl-gi geriau su kantrybė nusizėminimu pasiduot valiai Dievo ir užsipelnyt sav dangų, neg murmant prieszais Jį, kaip ans ponelis, pragaran kliuti. —

N.

Žinios iš Lietuvos.

Iš Suvalkų rėdybos. Pirmesniuose laiszuose asz apipasakojau nekuriuos žydų apgavimus, daromus su mumis neapsiszwietusiais, nemokįtais. Teisybė, reikia prisipažinti, kad apgavikams kartais pasiseka apgauti ir mokįtą. Su mokįtais vienok toki apgavimai kur-kas recziaus pasitaiko nė su nemokįtais. Prie angscziaus parodytų atsitikimų pridėsiu dar paveizdą. Dažnai vienas-kitam pasakojatės, kad ten ir ten žydas iszvedė pinigų iš kiseniaus, arba mokėdamas pinigų ir skaitydamas ant delno, ar stalo, akis apmonijo ir rodėsi mokėjo tiek kiek reikia, o paskui pasirodė mažiaus. Kartais randate mažiaus nė kaip turi buti, delto kad pasigėrė permokėjote, ar pametėte, o dažniausiai žydas, greitai skaitydamas, apskaitė jus delto, kad jus nemokate greitai suskaityti. Delko-gi man niekuomet neiszvedė iš kiseniaus pinigų ir delko manęs niekad neapmonijo? Neseniai, budamas Kaune, einu ulyczia ir žinrau: žydas ir žydelka moka pinigų senai ukinįkei, tur but, už kiauszičius; pinigų skaitė jai ant delno; atsistojęs kelias minutes žiurėjau, kaip jie skaitė tuos paczius

pinigus ir ginezijosi, ir nuvėjan palikęs beskaitančius; tikrai gali sakyti, kad žydai apgavo, nes matyti buvo, kad žmona nepažįsta gerai pinigų. O kiek-syk mus apgauna perkant arba parduo-dant: tai saika, tai mastu, tai pinigais, tai preke — abelnai visokiais budais. — O kiek mes, tiktai delei savo neiszmanymo pridarome nereika-lingų žygių į visokias kanceliarijas, kiek pinigų bereikalingai išsometame visokiems rasztinėjams ir geradėjams; visko jokių būdu negali išpasa-koti, bet ir išz papasakotų mažmožių, man ro-dosi, gali suprasti, kad daug musu kruvinu pra-kaitu uždirbto skatiko ant niekų nuveina. Visuose atsitikimuose, apie kuriuos angsczžiaus kalbėjan, pinigus išzduodame išz savo kieszieniaus. Dabar nurodysiu ant nekurių atsitikimų, kur iszmany-dami, mokėdami elgtis, galėtume turėti gerą pelną, galėtume įdėti skatiką į kieszienį, bet to nepa-darome vėl per savo tamsumą. Mes praprātę prie apdirbimo žemės; tai-gi pirmiausiai laikas manytis geriaus vesti ukę, geriaus apdirbti lau-kus. Jaigu kam teko buti Prusuose, tai tas matė, kaip ten gaspadorauja; ant galo ir pas mus gali pamatyti kaip-kokį ukinįką iszmaniaus vedantį savo ukę. O ką ar tai, mislijote, vo-kiečiai užgimė su tuom iszmanymu gaspadorauti? Ne, jie iszmoko ir vis mokinasi: skaito knygas, laikraszczius (gazietas) ir t. t. Antra, mažiausios prekystės negali vesti, nemokėdamas bent raszyti, skaityti ir rokuoti (suskaityti); bet prekikui reikia žinoti daugiaus: kokios prekės, kur geriaus pirkti tuos ar kitus daigtus ir t. t. Tą patį reikia pa-sakyti apie amatus ir amatnikus. Toliaus reikia užtemiti, kad atsiranda daug visokių uždarbių, apie kuriuos nedažinai arba neiszmanai, neskaity-damas laikraszczių; ot padėkime, gmiuas, ar pa-victas, ar rėdyba atiduoda per licitaciją statymą tiltų, arba kokio-namo ir taip toliaus; neskaitan-cziam nieko, o įpacz nemokancziam apsirokuoti — tai neprieinami pelnai. Prisižiurėkime žydams: neturtingiausi iš jų laiko del savo vaikų mala-medus, kurie pramokina juos saviszka ir raszyti ir rokuoti. — Ikiszio! vis kalbėjau apie tai, kad budami neapsiszwietę, nemokame padauginti turto, dabar nurodysiu ant kito baissaus pikto, paeinan-czio išz tos paczios priezasties. Lietuvoje, įpacz Kauno, Vilniaus ir Gardino rėdybose maskoliai kas-met vis labjaus spaudžia katalikus ir jų tikė-jimą; jie palengva skeczia savo nagus, norėdami išzplėsztį mums mūsų tikėjimą ir duoti savąjį; mes palengva jiems pasiduodame: sziaudien jie prikalbina mus sudėti pinigus ant maskoliszko abrozo į valseziaus kanceliariją, rytoj prikalbįs duoti pinigus ant žiburio priesz tą abrozą, už-poryt lieps įėjus į kanceliariją žegnotis priesz tą abrozą. Sziaudien liepia mokytiniam eiti į cerkvę ciecoriszkosė dienose, rytoj savo bažnytinėmis

iszkilmėmis įvilios ir vyresniuosius į cerkvę, už-poryt priraszys nekuriuos prie pravoslavų. Kad mes butume apsiszwietę, skaitytume knygas ir laikraszczius, tai suprastume kuom czia kvepia. Mes-gi tik kencziamė, pasitikėdami ant savės kad iszkėsime; ir teisybė, tik lietuvis su savo kan-trumu ir tvirtu budu gali tiek iszkęsti; mes ne-tiktai nieko nedarome, nesiginame, bet dar nusi-leidžiame; o prieszai spaudžia ir skriaudžia mus ant dvasios ir ant kunų, darosi turtingesniais mūsų pinigais, darosi apszviestesniais, iszmintin-gesniais; mes daromės vis silpnesniais, neturtė-liais, liekame neapszwiestais, neiszmanancziais. Turime apsimislyti, kad kožna valanda taip pra-leista daug blėdies padaro: musu prieszai vis eina geryn, mes-gi blogyn. Tegul kokiam kaime, kur nebuvo kromelio, arba kalvio, žydas uždės kromelį arba pasistatys kalvę, apsigarsis ir įsi-gyvės; jaigu paskui koks žmogus norėtu uždėti ten kromelį, ar pastatyti kalvę, jau jam szimtą-syk bus — sunkiaus tai padaryti, nė kaip tada, kada ten nieko to dar nebuvo. Arba vėl: kur-kas lengviaus prieszytis, netikti dėti pinigus ant cerkvės, arba neleisti vaikų į cerkvę, nė kaip kartą tai padarius, paskui pasiprieszyti. — Tai-gi turime apsimislyti, o geriausiai prisižiurėti savo prieszams ir pamatę, kaip jie nuolat rupinasi apie savo naudą, turime taip-pat nemiegoti ir pavar-tyti savo smegenis. Dabar-gi mes gyvename su-vis nemislydami apie savo padėjimą. Neseniai vienoje bažnyczioje (Plutiszksė) macziau prastą ukinįką meldžiantįsi ant lenkiszkių knygų; paskui dasiklausiau, kad tas žmogus lenkiszka nesupranta ir kad yra ir daugiaus tokių skaitanczių lenkisz-kai, bet nesuprantanczių; juos, matote, mažus, kada dar lenkiszka kalbą pas mus labai guodojo, iszmokino ant knygų lenkiszka, bet suprasti ne-galėjo greitai iszmokįti, o su laiku ir ką mokėjo užmirszo. Kaip tie su maldoms, taip mes visi su daugeliu dalykų apsieiname: darome, bet ne-pamislįjame ar gerai darome, delko taip darome, kaip geriaus butu galima daryti ir t. t.?

Tulas skaitytojas tikrai paklaus: pasakyk-gi, išz kur mums gauti tą iszmanymą, kur mokįtis, kad mokslinyeziose vaikai su mokįtojum kalbasi kaip žąsys su kiaule (iszskyrus Suvalkų rėdybą), knygų-gi ir laikraszczių neturime? Jau kad kartą iszėjo tarp mudvieju, skaitytojau, kalba apie mokslą ir apszvietimą, tai trumpai pakalbėsiu ir apie szitą tavo klausymą. Tulas išz mūsų ne-žino, delko mes neturime savo knygų ir laikraszc-zčių; szia ten nusiperka maldakniges, kad ir už didelius pinigus, o daugiaus nieks jam ne galvoje. Asz apie tai papasakosiu. Po paskutiniui lenk-meczui, prie kurio mes, lietuviai, beveik nepri-sidėjome, maskoliai apsiėjo su mumis konoblogiau-siai. Kraugeris Muravjevas, kuris nužudė dau-

gybę lietuvių ir lenkų, kuris guodojo žmogų tik pagal jo kumscijos stiprumą ir jo žveriszką drąsumą, nesąprotavo, delko tai lietuviai neprisidėjo prie maiszto, jam negalvoje buvo, kad sveikas protas reikalavo neprisidėti, bet jis, delto, kad mes, iszmanydami niekingumą to maiszto, neprisidėjome, paskaitė mus už žmones menko budo, su kuriais ką nori, gali daryti, — reikia tik jiems liepti; jis ir iszmislijo ant musu galvos visokius prispaudimus, o tarp tų iszmislijo spaudyti lietuviszkas kniugas maskoliszkomis litaromis; bet jis dar nebuvo uždraudęs spaudyti ir lotyniszkomis litaromis, prie kurių mes pripratę; szitai padarė jo įpėdinis Kaufmanas 1865 metuose (tokį svarbų įstatymą iszdavė nė ciecorius, tik general-gubernatorius!). Ar suprantate, delko maskoliai uždraudė mums spaudyti kniugas ir laikraszczius savo litaromis? Delto, kad jie, laikydamai mus už žmones netvirtus, menko budo, tikėjosi priverstę mus priimti maskoliszkas litaras, kaipo pirmą žingsnį prie musu sumaskolinimo ir pravoslavijos. Szitame dalyke, isz pradžių, mes parodėme savo supratimą ir tvirtą budą, nepasidavėme maskoliams ir dabar nepasiduodame, bet dabar rodome jau savo neiszmanymą. Mes nepriimame maskoliszkų litarų, perkame ir užrubežio kniugas, už kurias mokame kelis-syk brangiaus, nė jos vertos ir mislijame, kad to gana. Ne, to negana; reikia atvirai pareikalauti nuo maskolių valdžios, kad ji mums daleistu spaudyti kniugas ir laikraszczius lotyn. litaromis; tai galime padaryti taip: kožnas valsezius, gminas susirinkęs susikalbėtu, paraszytu praszymą ir nusiųstu; kada daugelis valsezių papraszytu, tai valdžia turėtu iszklausyti. Įki mes tylėsime ir kėsime, tai jie vis su mumis taip darys, kaip daro, nes jiems tai naudinga: kur-kas lengviaus su neapszviestais neiszmananciziais turėti reikalą, nė kaip su iszmananciziais. Isz kaimo mokslincezių mes neturime jokios naudos, iszskyrus tuos, kurie eina paskui į augsztesnes mokslincezias, nes vaikai su mokitojūm taip susiszneka, kaip žąsys su kiaule. Tai-gi mums lieka mokiėtis tik isz knygų ir laikraszczių. Prusuose iszeina del musų ir dabar keli laikraszcziai, pasirodo kaip kokia kniuga, bet kontrabanda sunku platītis joms; mažai kas skaito ir raszytojai turi netik savo darbą už dyką atiduoti, bet dar ir pinigų duoti ant atspaudinimo, kuris neapsimoka jiems. Norincezių-gi raszyti yra daug, kad tik butu savo kraszte daleista spaudyti, tai knigos ir laikraszcziai butu labai pigūs. Ant galo dar primįsiu, kad turime skubītis su szituom reikalu, nes tuom tarpu, kaip mes kenčiame ir nieko nedarome, musu prieszai vis dirba, mokinasi, darosi iszmanesniais, turtingesniais ir apiplėsžia mus doriszškai ir medėgiszškai, mes-gi vis atstojame nuo jų, daromės

silpnesniais ir juo ilgiaus lauksime, juo sunkiaus bus pasitaisyti. Nieko neveikiantiems nė Dievas nepadeda! Dirbkie, o asz tau padėsiu! mokina Dievo prisakimai.

Giriniķas.

Nuo Kalvarijos (Suv. rėd.). Nors pereituose metuose javai neužderejo, vienok ukinįkai senos mados nepameta: da vis mėgsta mieste užsigerti. Nekartą matai, kaip įkaitę ir įgaravę mieste, vos galėdami ant peczių galvą nulaikyti, namon svyrudami važiuoja. Ne vienam apsvaigusiam pinigų pavagia, kits pats pameta, ant rytojaus iszsipagiriojės, jieszkodamas jų vėl į miestą atvažiuoja. Priesz Kalėdas isz karszczio viens girtuoklis miesto szulinyje iszsimaudė, paskui nabagėlis turėjo pagulėti, pakolaik pasveiko, ligonbutyje. Kits po Kalėdų Liubave įgaravęs, Szeszupėje porą arklių prigyrė, ir pats po ledu palindo.

Pagalios moteriszkė, drntai įsigėrusi mieste, gryžo namon, o ne įveikdama parrėplioti, netikėtai ant kelio numirė; tai vis nelaimės ir pikti vaisiai degtinės. Kad žmonės mažiaus gertu, butu sveikesni, geriaus jiems ukėje sektusi, ir da galėtu, už iszleistus pinigų ant pragėrimo, nuspirti nandingą del savęs kniגעlę, kur rastu dievobaimingus pamokinimus, arba kaip reikia savo buvį pageriti.

Bal. Dgl.

Kauno gubernijos laikrasztis pranesza apie piktadėjystes žydų neva advokatų. Piktadėjystes jų ne sziantdien prasidėjo, bet jie nuo seniai apgaudinėja musų žmonelius. 1884 m. patapė po sudu neva advokatų-žydų draugystė, susidedanti isz pažįstamų Kaune žydėlių: Franko, Joffės ir Kacelkevycziaus. Ilgai jie apgaudinėjo žmones, bet ant galo likosi apmalsziti. Gavę nuo ukinįko Kavaliuno 700 rublių, jie, susitarę, apmislijo apdalinėti žemę bežemius valszcezonis, žinoma, už brangų užmokesnį; prie to Frankas apsitaise už kamarniķą, Kacelkevyczia — advokatą, o Joffė — sudo sekretoriumi, kurisai skaitė susirinkusiems ant lauko žmonėms neva paliepimą sudo. Visus tuos tamsius advokatus nubaude, pagal jų nusiđėjimus, sudas, bet pinigų apgautiems žmonėms nieks ne sugražis.

Potam taipjau po sudu papuole kita draugystė tokių jau ponų-advokatų — draugystė Romaszevskio. Pasamdyti agentai p. Romaszevskio, apsiredę rubais ukinįkų, vaikszcziudavo ant geležinkelių ir garlaivių stacijų gaudyti žmones del savo liepėjo; isztraukę isz anczio popierą nuo cukraus arba muilo, girdami visaip Romaszevskį, pasakodavo kad tie szmoteliai popieros, tai paliepinas apielinkės sudo, dovanojantis jiems didelius žemes plotus. Žinoma, kad paiki žmonės, kaip į stebuklingas vietas, traukė pas apgaviką Romaszevskį laimes jieszkoti — bet tasai baisia i juos lupo; paskutinį žmonių skatiką dykai isz-

traukdams. Toje draugyste taip-pat atrado atsakanciją sau vietą kalinyje — bet jos vietą užėmė tuojaus kitos joms panaszios tamsių žmonių apgavikų draugystės; kaip: Akselrodo, Lodziatos, ir Misevyciaus. Ne seniai apsudio apgavikus: Dramonta ir jo pagelbnišką Balczuną ir ant galo jau draugystę advokato Okuliczo.

Tiek tai jau apgavikų draugyszečių papuolusių po sudu tiktai iš Kauno rėd. — kiek jų dar ir dabar apgaudinėja paikus žmones — o kiek yra tokių jau kituose krasztuose Lietuvos, kuriuos mūsų žmones penį sunkiai uždirbtų skatų? Surokuot visus pinigų, kuriuos visoki apgavikai dykai išztrauke iš mūsų kieszieniaus — ne galima — bet vis išsnesz apie porą deszimčių tukstanczių rublių. Už juos jau galima but daug gero padaryti!

Išz Vilniaus. Neseniai czionai buvo toksai atsitikimas. Užžiūrėtojas cerkves ir maskolizkų mergaiczių prieglaudos namų nusiunte savo sekretorių atneszti kasinę skrinutę su pinigais. Nusiūstasis, tikras maskolius (ne katalikas, kuriam, kaip maskolizski virszinikai sako, negalima užsitikėti) ilgai negryžo, popui puole į galvą rupertis — ar-gi tasai tikras sunus Szventos Rusijos nebus su pinigais pabegęs. Davė žinią policijai — bet tuom tarpu nusiūstasis sugryžo su perszauta ranką ir verkdamas papasakojo, kad jį, beneszant skrinutę, užpuole ant ulyezios pleszikai ir visus pinigų ir nelaimingą skrinelę išverže. Policija vienok, nors ir maskoliniui, neužsitikėjo, bet nuėjo į namus jo perkratinėti, ar-gi neraz ten nieko. Ir išz tikro atrado; skrinutėje dar buvo su virszumi 27 tukstancziai rublių, bet puspenkto szimto jau teisingas sunus Szventos Maskolijos buvo prabirbinęs. —

Policija suėmė czionai ir kitą Maskolijos sunų — kokį ten p. Gurovą, kasieriu kupezių kantoro išz Peterburgo. P. Gurov, kaip tikram maskoliniui pritinka, paėmęs išz kasos kantoro po jo užžiūrą esanczios 5000 rublių, atkeliavo į Vilnių pasilinksmi. Gerė visuose restoranuose, teisybė, gana linksmi, bet nelaboji policija nabagelį sugriebe ir da visus likusius pinigų atėmė. Išz paimtų 5000 rub. rado pas jį jau tiktai 3000 rub.; į porą dienų praleido 2000 rub.

1887m., kaip žinote, tapė pas mus išzduotas Ciecoriszkas paliepimas uždraudžiantis atejusiems išz svetimų žemių pas mus žemę pirkinėti, arba ir seniau nupirktą valdyti. Nuo 1864m., priviso pas mus gana dvarų rankose atejunų išz vokiecijos esanczių — nes kada tuose metuose tape uždrausta katalikams dvarus pirkinėti, maskolių-gi, norinczių pas mus persikraustyti, nesirado kiek reikėjo — buvusis Vilniaus jeneral-gubernatorius Kaufmann paszauke vokieczius, idant jie trauktų išz Vokietijos lenkų dvarus pirkinėti — duodavo

atejunams visokius palengvinimus. Tuos tai, pirma paszauktus, atejunus sziandien varo laukan, liepe jiems seniau nupirktą žemę, žinoma už pusę jos vertės, parduoti, delko paliko tiktai tris metus laiko. Dangelis tų užrubežinių žemes valdytojų išzsigelbėjo nuo išzvarimo įsiraszydami į gyventojus Maskolijos, turinczių-gi didelius plotus žemes ir priraszyti ne nor. Prie tokių priguli didžiausi plotai, didumo net tokio kaip visa Belgijos karalyste, perėjusieji, po miriui rusiszko jenerolo Witgensteino, į rankas paczios vokiszko kunigaikszcio Hohenlohe dabartinio ciecoriszko vietiniko užimto 1870m. nuo Francuzijos kraszto — Elzaso ir Lotaringijos. Kunigaiksztis norėjo į Maskolijos gyventojus priraszyti savo sunų, bet valdžios Maskolijos ne priėmė. Dvarai tie, pirma prigulėjusieji prie Lietuvos kunigaikszcių Radzivilų, išzskirstę po rėdybas: Vilniaus, Garteno, Vitebsko ir Minsko, tur but parduoti, tiktai laiką paskirtą ant pardavimo, kurisai baigesi jau ant ateinanczių naujų metų, dar ant trijų metų pailgino. Vilniuje yra įrengtas kantoras del pardavinėjimo tų dvarų, kur kožnas gali apie viską dažinoti ir pirkinėti juos — valszezonis gali arba pirkti dalimis žemę tiktai, arba, susitarę keli, visą kokį dvarelį nusipirkti. Lyg sziol apgarsyta tiktai, kiek žemes ukinikai-valszezonis nupirko Vitebsko rėdyboje: 1) Lebedevai, Zacharevycze, Szalai — 13 948 desiatinas; 2) tris valszezonis Wladimiro valszeziaus — 150 des.; 3) 7 valszezonis Taporo ir 2 Korulenų valszezių — 717 des.; 4) 3 Beriozovo ir 1 Dominikinio valsz. — 265 des.; 5) 2 valsz. kaimo Michnievo 225 des.; 6) 3 išz kaimo Karavai — 122 des.; 7) 19 ukinikų Taporo valszeziaus 550 des. Be to skirtingi susidrangavimai valszezoninių pirkto 3500 desiatinų. — Seniau jau parduota tape pors dvarų Vilniaus ir Minsko rėdybose. Kiek vienok lyg sziol išz viso jau tų dvarų parduota, ir ar pirkto jų kiek mūsų valszezonis — lietuviai — ne žinia. Rodos prigulėtu mūsų broliams rupėtis, idant žemė mūsų kraszto nepapultų į svetimus nagus, ir turimus pinigų ant pirkimo žemes apversti; naudoti, kiek galima, ir išz paskolinimų dalių ukiszko banko, duodanczio paskolimus mūsų valszezonims. Jiems ir žemes dvarų pirkinėti dar ne uždrausta. Kodėl jie ne moka naudoti, bet czielais pulkais trauke ant pražuties į svetimus krasztus, į Braziliją, kaip dabar?

Paparcziai, miestelis arti Nerio, arba Vilijos, Trakų pavieta, Vilniaus rėdybos. Toje vietoje, kur dabar katalikų bažnyčia, ant kalno, buvo stipri pilis arba gintuvė, gerai žinoma križivių gadinėje, po vardu: „Boparten“ ir „Poparten“. Didis Mistras Konradas Vallenrod 1391 m. pro Paparczius su savo kariūmėneėjo

Vilnių apimti. Mistras Konradas von Juningen drauge su kunigaikščiu Svidrigailu, su kariūnėne įsigrudo į Lietuvą prieš Didįjį Vitautą kariauti. Traukdami nuo Kauno ant Vilniaus. 1394 met. įjutės mėnesijė, čia ties Paparciais susitiko su kariūnėne Vitauto ir smarkiai susimuszė. Vitautas, apstojęs visus kelius, vedancius į Vilnių, visomis išgalėmis gynė savo brangią tėvynę nuo begėdžių užpuldinėtojų ir plėšikų. Besimuszant Sudemundas, svainis ir milimas draugas Vitauto, papuolė į nagus križėivių; mistras liepė jį užkojų pakarti. Vietoje augszečiaus paminėtos pilies, didžponis Stanislovas Beinaras 1649 met. įstatė katalikų bažnyčią ir prie jos kunigų Domini-konų klostorių.

Zinios iš svetimu szaliu.

Žiema szį metą prasidėjo netikėtai; szalcziai dideli ir netikėti užpuolė žmones. Gerai ten, kur keliaunėkas randa ant savo kelio kaimus, miestus, girią, arba kitokią užveją — bet nelaimingas jisai, szalczių ir vėtros laike, plikose lėksztumose Maskolijos, kur be reikalo jieszkotu kaimo, medelio, arba nors ir žydiszkos karczemėlės pakeleje. Tokiose lėksztumose Orenburgo rėdyboje kirgizai, bandų ganytojai, pradžioje szalczių, pabaigoje lapkričio mėnesio suszalo ant lauko su savo bandomis. Vienoje vietoje atrasta tape 30 suszalusių ganytojų, pora tukstanczių avių ir daugelis arklių ir galvijų. Suszalimai žmonių atsitiko ir kituose, artesniuose mums krasztuose: pradžioje gruodžio vėtra, atsitikusi ant Juodųjų marių, užmetė vieuą angliszką tavorinį laivą ant sudumos; jurinikai, matydami, kad laivo su tavorais nebeisgzgelbės, persikraustė į luotus; pirmą luotą vilnis tuojaus su žmonimis apvertė, į kitą luotą persėdo likusieji jurinikai ir kapitons laivo. Kelionėje prie kranto aplaistyti vilnimis, prie baisaus szalczio 5 suszalo; priplaukė prie kranto tikrai 6 vos gyvi ir iš jų dar numirė 3 nuo perszalimo.

Del sugriebimo sav pinigų, žmonės iszmislėje visokius bjaurius darbus. Dabar Paryžiuje sudas apsu-dijo ant pakorimo vieną tokį iszmisloczių Eyrodą ir pagelbinę jo, 25 metų mergą, Bompar, kurią apsudijo ant 20 metų sunkių darbų. Eyrod'as, nors turėjo paczią ir paaugusią dukterį, gyvena sav linksmai su mergina Bompar; bet, žinoma, kad del linksmo gyvenimo reikia ir pinigų — tie-gi pas Eyrodą pradėjo baigtis. Sumislėjo juodu privilioti į namus vieną, kaip numanė, visada turintį daugel pinigų — kokį tai Guffe, kamarniką. Žinojo juodu, kad Guffe, kaip musė ant medaus, puola ant dailių mergų — delto ir priviliojamą paėmė ant savęs mergina Bompar. Viskas nusidavė pagal sutartį iszmislinczių: diena, kada tapo užpraszyts Guffe, pritaistė juodu namieje, palubėje, vindelį su virve ir Eyrods pasislėpė už lovos. Guffe atėjo tikrai. Besiglamonėjant su mergina — toji sėdo jam ant kelių ir paėmus galą virvės nuo vindo, prie kurios buvo pririszta jos juosta.

— Žiūrėk — pasakė mergina — kokią dailią turiu juostą, ar nebut iš jos del tavęs dailus kaklariszys?

Guffe, turėdamas ant kelių dailią merginą, jau ir apie žemę buvo užmirsęs, davė pritaikyti juostą ant kaklo, bet mergaitė greitai užmetė ant kaklo kilpą, o pasislėpęs jos pagelbinėks Eyrodas, patraukė už kito galo virvės ir patempė į palubę mergų milėtoją. Suradę kiszeniujė raktus nuo jo gyvenimo ir visokių užkavonių,

palikę patemtą palubėje Guffe, pats nusibaldė jo gyvenimą iszkraustyti. Nelaimė vienok, ten reikalingų pinigų nerado — buvo vos 20 frankų, ko, žinoma, neužteko del iszvažavimo isz Paryžiaus. Tokiu budu naba-gėlius ir sugriebė.

Kaip ant Varszavos geležinkelio atsitiko žmogžudystė del pinigų, atsitikimai tokie pasitaiko ir kitur, nors be žmogžudystės. Neperseniai atėjo trukis į Lioną Francuzijoje; konduktoris vagone pirmos klasos užtemijo moteriszkę, sėdinczią su uždengta burna, bet kad čia trukis pėrsimaino, tai konduktoris paklause moteriszkes kur jį vežiuoje, o negavęs jokio atsakymo, nudengė jos burną. Tada tikrai pamatė, kad jį buvo suriszta su virve ir nasruose turejo įbruktą bruzgulį, idant szaukti negaletu. Iszliuosuota nuo raiszečių ir bruzgulio, papasakojo, kad laike kelones vagone ant jos užpuole keletas vyrų, užkimszė pirmiau burną su ske-peta, kad szaukt negalėtų, paskui jau, bruzgulį ispraude, pririszė. Atemė visus pinigus, ką jį tikrai turejo.

Ant geležinkelio nuo Paryžiaus į Kalė, isz vagono tapo pavogtos dvi skrinutos, kuriose buvo suvirszum milijons frankų aukso. Policija speja, kad tą vagystę papilda tie pats vagys, kurie dar pirm to apvože trukį, einantį isz Ostendos į Amsterdamą. Bet kas tie do vagys, policija nežino. Jų nesugriebė.

Minėjome dar pirma, kad Maskolijoje, jai užsimoka kaip kada vagims didelius pinigus pavogus, tai jau ne taip apsimoka darbinėkams, laužantiems galvą del iszradimo kokios nors prietaisos, palengvinanczios žmonėms darbą. Maskoliszki laikraszečiai pranesza, kad koksai ten jaunas kalvio gizelis iszmislėjo garinę prietaisą del mažų maszių, labai pigią, nes delto sunau-doja jo prietaisą szilumą tikrai nuo lampos prie žibinimo. Maskolijoje nieks jo iszradimo pirkti nenorėjo, bet dažinojo apie tai vokiečiai ir tuojaus paszauke jauną kalvį į Breslau'ą, užmokejo jam už iszradimą 20 tukstanczių dolerių ir davė vietą užžiuretojaus lampų fabriko.

Elizavietgrade neperseniai numirė židelis Grosmaus, 75 metų senukas. Laidojimo draugystė pareikalavo užmokejimo del kahalo 200 rublių. Tokia preke sunui rodėsi per didelė; draugystė nenorėjo nusileisti, sunus vėlei mokestį už palaidojimą padidinti. Deribos užėmė daug laiko; ant galo sutiko. Numirelį padejo ant grindų, palikę prie jo sargą. Kaip-gi vienok nusigando sargas, kada gulintis numirelis, isz pradžių, palengva pakele galvą, atidare akis ir atsistojo. Ant szauksmo sargo susibego gimines ir pažįstamieji numirelio ir pamatė jį atgyjusį. Tokiu budu matoma, kad ir derybos gal kaip kada nauda atneszti: nebut derejė, bet kaip pas žydus buva, but tuojaus kuną užkasę — jau senuks žydelis nebut galejas atgyti, nes žeme but jį užsloginusi.

Naudingi pamokinimai.

Atsitinka tankiai, kad kumelė, atvedus kumeliuka, ar suserga, ar nustimpa. Tai-gi kur dėti tada kumeliuką. Jog smaugti tai ne kiekvienas ir norės. Todėl ukinėkams, nežinantiems, kaip reikia atgirdyt kumeliukus, kumelei sunykus, gal nebus pro szalį szį menka žinelė. Reikia iszviržti pieną visai sveikos karvės; atvėsinus jį taip, kad jis būtų, kaip ką tik pamilžtas pienas ir duot kumeliukui po 1, ar po 2 stiklu ant karto. Tą pieną kumeliukui reikia duoti tankiai,

užtat ne po daug, todėl kad ir kumeliuks kumelę tankiai žįsdams tik po truputį pieno tegauna. Priė taip sutaisyto pieno, iš pradžių, ne reikia dėti vandens, bet tik po 2—3 mėnesių, kada kumeliuks jau taip sustiprėjęs, kad gal būti smulkias žoles; tada į tą pieną jau gal pridėti vandens truputį, bet ir tai viršyta, o paskui atvėsinta. Toliau, gal prie to pieno pridėti ir parsiaustų avižinių miltų, kuriuose nėra nemaž aszakų, ir įbalti į vandenį, pridėjus nedaug pieno. Po kokių penkių mėnesių į vandenį nebereikia nemaž dėti pieno; užtenka avižinių miltų įblandus. Kaip kumeliuks jau pradeda būti avižas, tai nebereikia duoti buizos, nė su pienu, nė su vandeniu. —

Kaip gydyti, kad pakinklai pagadina arkliui nugarą, arba jai arklys susimuszą. Padarytas kuom norint ronas (opas) reikia pirma išmazgoti itin šaltu vandeniu, o paskui apibarstyti malta degta kava. Opos nuo to greit užgyja. Kiti rodoja tokį vaistą; pamatęs prie darbo, kad arkliui koks norint pakinklas padarė opą, pažeidą, tai, nieko nelaukęs, apsisotok ir patrik tą opą ledu, vasoroje apmazgok šaltu vandeniu. Tuom atitolysi karsztį. Ant rytojaus užsidės jau szaszas. Kad pagreitit sugijimą, reikia kelis kartus ant dienos szaszą tepti nesudytu sviestu; vasoroje sergēt nuo musių ir uodų, ką padarys gasas. Tokias opas taipogi gal gydyti syvais paprastųjų velnerėszų (saguczių). Reikia supjaustyti velnerėszus su visais lapais ir kotu, ir sugrusti piestoje. Paskui skystimą nusunkia, ir tēpa juom pažeistas vietas. —

Žolės nuo musių, uodų ir kitų gninsų. Norėdami apginti gyvulius nuo visokių gyvulėlių, kurie jiems kenkia, kasdami ir jų kraują gerdami, galime vartoti paprastą smalą (degutą), sumaiszytą su gazu. Žinoma, tiesiog negali tepti smalą ir gaza ant gyvulio, bet pirmą sutaisius tam tikrą miszinį, kurį taip daro: užvirina vandenį, įpila kiek-nors smalos ir gasos, viską gerai išmaiso, pavirin itin, daugiau atvesin. Smarvė, kuri nuo to atsiranda, nugena visus gninsus. Vienok ne užtenka vieną kartą apmazgojus gyvulius tuo skystimu. Reikia tą darbą kas-nedėlia atkartoti. Bet ir taip iszein labai pigiai.

Kaip gydyti niežus ir pleiskatas arklio. Reikia imti kokį viedrą vandens ir įbert į jį apė 4 gorezius visztų mėszlo; daugiau, išvirint stipriai ir perkoszti. Į taip gautą skystimą pridėda kokį 1 svarą makorkos (tabako), pusę svaro ezystos smalos, 1 lotą baltojo kupervoso (sakalo druskos) ir vel virina kokias 20—30 minutų. Atvėsinus tą skystimą, kad jis būtų toks, kaip vasoroje vanduo, gal juom mazgoti sergantį arkli

3, 4 dienas pa eilini, po kartą ant dienos. Priesz mazgojimą reikia szaszuotas vietas nulupti, o mazgot sziltoje vietoje. Kad kitiems arkliams ta liga nepriliptu, tai gerai kartą vieną visus arklius apmazgoti tuom skystimu. Jaigu vietas smalos ir kupervoso idėsimė kokį 1 svarą prasto muilo, tai tokiu skystimu galėsimė gydyti ir raguoczius nuo tos paczios ligos. — Kitaip gydo va kaip: taje liga sergantį arkli atskiria nuo sveikųjų; kad jo plaukai ilgi, tai apkerpa. Daugiau, ima 2 svarus gazo, 2 svarus alyvos, pusę svaro karbolinės rugszties ir viską sumaiszo. Tuo misziniu reik tepti sergantį arkli, aprindami jį szepecziu, ant kurio užpila tą skystimą. Kad nėra tam tikro szepeczio, tai gal imti storą skarmalą (skudurą). Praleidus kelias valandas reikia arkli numazgoti szarmu. —

Vaistas nuo kosulio. Geru vaistu nuo kosulio rokuoj avižinius sziaudus, kurių gal gauti ir neturtingiauses. Delto reik tuos sziaudus, smulkiai surjanszczius, vandenį išvirinti. Vanduo nuo to nusidaro tamsiai rausvai, kone kaip nukavos. Idėjus cukraus, isznaikin negardumą. Bjanriauses kosulys, sako, pražunas, kad ritą ir vakarą tos žolės po stiklą iszgeri, tankiai jau po kokių 3, 4 dienų. Tas vaistas yr delto girtins, kad jį visi gal gerti, didį ir mazį. —

Kaip apgyti žirnius nuo kirmėlių?

Kirmėlės, kaip kur, pagadina beveik pusę žirnių, ir delto, man rodos, bus naudinga pasakyti, kaip nuo jų ginasi nekuriose szalise. Sykin su žirniais sėja kanapes: ant desiatinos (2 margų) po kokius szeszius svarus. Tik reikia žiurėti, kad kanapės būtų lygiai iszsisklaidžiusios po visą plotą ir delto reikia jas gerai iszmaisyti su žirniais. Kanapių kvapas labai ne patinka žirninėms kirmėlėms ir delto jos niekada ne atsiranda tuose plotuose, kur isėta kanapių. Priegtam žirniai da ne taip sugula, geriaus užauga ir nazesni bura.

Politika.

Maskolijoje. Nors ilgai visuose maskoliszkuose laikraszcziuose pilna buvo siundimų priesz Finlandiją, muitai nuo tavorų, iszvežamų isz Maskolijos į Finlandiją tapo palikti, tik tai visos muitiniczios (tamožnės) perėjo po užžiurą maskoliszkojo muitų departamento. Finliandijos pinigų dirbtuvė taps uždaryta. — Del mūsų kraszto į ministerių susirinkimą tapo paduotas, del perkratinėjimo ir užtvirtinimo, projektas tam tikras, tik tai isz maskolių susidedanczių draugystės, turinczių užduotė, kiek jos iszgalė daleis, iszpimpinėti žemę Lietuvoje nuo ne stacziatikų ir ne maskolių ir ją dalinėti tik tai del paszauktų czia maskolių-stacziatikų. Nuo 1863 metų, t. y. nuo laiko kada likosi iszduotos tiesos, paskirenczių visokius palengvinimus del stacziatikų žemes pirkėjų Lietuvoje ir visokius apsunkinimus ir uždraudimus del katalikų, nužeminusius prekę žemės mūsų kraszte, iki pradžia 1889 m., tik tai trijose lietuviszkuose rėdybose t. y. Kauno, Vilniaus ir Gartenio į ran-

kas maskolių-stacziatikių perėjo 888,624 desiatinos žemės mūsų kraszto.

Vokietijoje cieciorienė pagimdė sziasztą sunų. Pats cieciorius apie tai dažinojo, budams teatre. — Tarimas su Austrija dalykuose muitų dar neužbaigtas: Vokietija reikalauje, kad muitai del vokiszkių fabrikinių izsdirbimų, einanczių į Austriją, butu numazėti; Austrija-gi vėlei nor, kad muitų muitus nuo gyvulių, kiaulių ir javų, izs Austrijos einanczių į Vokietiją. Girdėt, buk Vokietijos ciecorius, atlankeš visas didesniasias vieszpattytes, rengeši dabar į Francuziją; kiek vienok teisybės tame garse — žinot negalima. — Atstatyts nuo urėdo Bismarkis, kuris pirma vis kumszezią pakeltą ant francuzų laikė, dabar, kaip girdėt, izsziuntė savo sunų į Francuziją praszyt valdžiū, idant tos jam daleistu atvaziuoti czia del gydimosi. Valdžios Francuzijos at-sakė, kad niekam dedraudžia atvaziavimo, delto ir Bismarkis gal czia apsigyventi del gydimosi.

Francuzijoje ministeris karės izsdavė paliepiamą, idant visose vieszpattytės tvirtynėse visada butu magazinai maisto pilni ir idant juose patilptu reikalingas maistas ant izslaikimo kariumenės, galincziuos prisiglausti tvirtynėse karės laike, nors ant pusės metų. — Dar jieszkojimas pasislėpusio užmuszėjo maskoliszko jenerolo Siliverstovo nepasibaigė. Paryžiue užmuszėjas Podlevskis slapėsi 14 dienų, izs czia vienok jį, perrėdęs už vaistiniką, izsvežė į Italiją francuziszkas laikraszezių raszejas Lebriuier. Sakosi pasodinęs Trijeste ant laivo, plaukenczio į Braziliją — bet ar tai teisybė — nežinia; gal taip garsyti, idant policijai neparodyti tikro kialio, kur dabar Podlevskis randasi. Lebriuier'a ir jo pagalbinjus policija sueme ir dabar, kaip girdet, sudas nusprende pasodinti Lebriuier'ą į kalėjimą ant vieno meto ir vieno menesio.

Austrijoje negal pasibaigti nesutikimai tarp tenbuvinių tautiszkų gaivalų: nesutinka rusinai su lenkais Galicijoj; nesutinka ir czekai su vokiecziais. Vokiecziai buvo czia izsdirbė projektą susitaikimo su czekais, bet daugums czekų sukalbą, padarytą tiktai su viena czekų partija, palaikė už neteisingą ir pirmutine sukalba sugriuvo. Galicijoje viena dalis rusinų pastate projektą susitaikimo su lenkais, bet kitos dals ant to projekto netinka. Sunku izs tikro izsžyk užsitiketi ten, kur lenkai per amžius erzino rusinus. Kaip pas mus Lietuvoje, taip ir Galicijoj del rusinų lenkai ne visada teisingais rodesi. Norint sutikimo geidžia abi puses, bet lenkai nor izs jos del lenkystes naudą izstraukti, rusinai-gi reikalauja tokių izslygų, kad toliau jau lenkai ir noredami negaletu rusinų skriausti. Ką dabar rusinams žada, rodos per menka del rusinų izs to nauda, delto ir ne visi prie to susitaikimo skubinasi.

Britanijoje skundas O'Szejo, paduotas į sudą ant airių vadziotojo Parnelio, už suvadziojimą pacziuos, pasibaigė nelaimingai del Parnelio — rado jį kaltu. Tasai, visai privatiszkas atsitikimas, vienok pagimde nesutikimą tarp airių, nors jiems, idant kiek nors sav prispaudimą palengvyt, dabar labjausiai vienybes ir sutarties reikėjo. Nedraugai Parnelio, daugel dirbusio del nandos airių tautos, noredami užmoketi jam už jo darbus, kelioneje apliejo jam burną ir akis negesyptomis kalkemis. Kas bjauriausei, kad pats užpuolusieji yra airiai, del kurių gero Parnelis per visą savo amžį dirbo. Vidurije Airijos, tarpo airių prasideda nesutikimai, o czia dar nelaimingą tą krasztą badas pasiekė. Szymet neužaugo ten bulves, vienaitinis maistas airių; kad badą kenczia gyventojai vakarinų provincijų, pripažįsta jau ir angljonis, kurie stengesi paslepti sunkų padejimą gyventojų Airijos. Kariniai laivai priveža

dar sziek tiek bulvių del baduojanczių, bet užstoja dideli szalcziai ir tą menką pagalbą užlaiko. Visoje Anglijoje užszalo visi vandens; gelezinkelius vėlai užbėrė daugybė sniego.

Rytineje Afrikoje terp Anglijos ir Portugalijos dinasi nesutikimai, galinti ir karę terp tų vieszpattysszezių pakelti. Asztuntą dieną lapkriczio 300 portugaliszkų kareivių, po vadovyste pulkauniko Andrade, apėmė didžiausią kaimą žemėje mutkasų, kurią angljonis laiko už savo loenastį, nuplėsė angliszką karuną ir ismeigė portugaliszką. 15 dieną lapkriczio kareiviai angliszkos pietinės Afrikos kompanijos užpuolė ant portugalijonų, izsvijo juos izs pirma apimto kaimo, numetė portugaliszką karuną ir vėliai ismeigė pirma numestąją angliszką. Tikros karės tarp Portugalijos ir Anglijos dar nėra, bet tokie smulkus atsitikymai gal ją greitai pagymditi.

Egypte szymet, netikėtai, atsirado 50 tukstanczių svarų pinigų atliekamų, delto-gi rengiama czia yra sumažiti mokeszius del žmonių. Mokestis už pasinaudojimą telegrafais sumažitas tapo ant 50 procentų, t. y. ant pusės seniau mokamojo.

Po Indijas dabar važinėja sunus maskoliszko ciecoriaus, visur dailiai ir meilingai priimamas angliszkų administratorių. Angljjonis siunczia, kelisyyk jau parengė bet neileistą pasiutinytą į Tibetą, idant izsderėti tenai, szventame izspazitojų budistiszko tikėjimo mieste L' Hassa vietos del angliszkų prekėjų. Lyg sziol krikiszcziunys į tą miestą nebuvo įleidžiami.

Tarp armijos suvienitų valstijų Szarines Amerikos ir Indijoneczių Dakotoje ir kituose krasztuose jų apgyventuose vis tankiau atsitinka musziai, bet jie neka sverė ant pasibaigimo karės. Iudijonecziai sziantien sumuszi, ant rytojaus vėliai užpuolinėja ant amerikieczių.

Valdžios Brazilijos paskire privatiszkoms kompanijoms didelius plotus žemės, del užkolionizavojimo, su-szauktais izs visų krasztų svieto gyventojais. Kompanija už kiekvieną gyventoją, kiekvieną sieksnį kelio arba nors tako ten vedanczio, už kiekvieną ant to ploto žemės pastatytą butą brangų gauna nuo valdžių vieszpattytės užmokesnį. Idant pralobti kuo greicziausiai, kompanija izsziuntinėjo po visus krasztus svieto savo ajentus. Tie paszlemėkai valkiojasi ir po Lietuvą, visokiais melagin-gais apgavinėjimais apie tą kraszią vilioje ir mūsų žmones, traukdami juos naujame kraszte į prapultį, jai tiktai sau kuo greicziausiai pelną gauti.

Oceanijoje ant Karolinos salų pasikėlė tenbuviai gyveutojai prieš Szpanijos valdžią, bet keletos kruvinų muszių užteko del apstabydymo maiszto. — Hamburge įkurta tapo akcijonierių draugystė del auginimo kavos ir kakao ant vokiszkos dalies salos Naujos Gvinėjos. Idant surinkti reikalingus pinigus, tapo izsleista 1000 akcijų po 500 markių.

Turgavietes.

Prekyba javų Maskolijoje mažinasi, mažinasi, teisybe, ir prekyba kitokių daigtų, siuncziamų izs Maskolijos į užrubežius, taip-pat ir užrubežinių tavorų einanczių į Maskoliją. Per pirmus tris bertainius szių metų izsvežta izs Maskolijos tavorų į užrubežius už 506 760 000 rublių, arba ant 10tos dalies mažiau neng pereinuose metuose. Per tą-pat laiką izs užrubežių įvežta į Maskoliją visokių tavorų už 278 790 000 rublių, arba mažiau ant 17 619 000 rublių, kaip pereinuose metuose. Javų izsvežta izs Maskolijos 306 870 000 pudų už 248 958 000 rublių; pereinuose-gi metuose tiktai per 9 mėnesius izsvežta 353 520 000 pudų už 283 380 000 rublių.

Reikalavims javų ant užrubežinių turgvieczių labai mažas; tiktai Francuzijoje daugiau buvo pirktą, o tai del pripildima kviecziais tvirtinių magazinų. Daugiausiai perkami buvo kviecziai atvežti izs Kalifornijos ir Australijos. Prekės, nors ir nenupuolė, bet labai mažai tepasikėlė.

Viduriose Maskolijos, miesteliuose ir miestuose, nors reikalavimų taip jau nebuvo, bet prekybos likosi senosios, su menku persimainimu. Tikrai Varšavoje, įpaz kviečiai nužude po porą kapeikų ant karczio. Matomai vietiniai melnikai jau pirma prisipirko reikalingą daugumą javų. Odesoje tikrai pirkimai buvo didesni.

Prekes javų buvo:

Kviečiai: New-Yorke 113½—115, Londone 108—120, Marsylijoje 105½—115, Berlyne 100, Karaliaucziuje 97½—102½ kap. už pudą; Tilžeje 8.50—9 mark, Klaipėdoje 7.40—7.80 mark už šepelį; Varšavoje 565—600 kp. už kartį; Odesoje 84—90 kp. už pudą.

Rugiai: Londone 92, Berlyne 95, Karaliaucziuje 78½ kp. už pudą; Tilžeje 7.20—7.60 mk., Klaipėdoje 6.50—6.80 mk. už šepelį; Varšavoje 430—450 kp. už kartį; Rygoje 77, Liepojuje 72—77, Odesoje 74—77 kp. už pudą.

Avizos: Londone 84—113, Marsylijoje 80, Berlyne 69—73, Karaliaucziuje 69½ kp. už pudą; Tilžeje 3.40—3.60 mark,

Klaipėdoje 2.90—3.20 mk. už šepelį; Varšavoje 225—260 kp. už kartį; Rygoje 60—70, Liepojuje 62—72, Odesoje 57 už pudą. Miežiai: Londone 77½—89, Marsylijoje 77½, Berlyne 83—92, Karaliaucziuje 63—83 kp. už pudą; Tilžeje 6.40—6.70 mk., Klaipėdoje 4.50—5 mark už šepelį; Varšavoje 410—460 kp. už kartį; Rygoje 64—77, Liepojuje 61—73, Odesoje 62—65 už pudą.

Zirniai: Tilžeje 8—8.50 mk., Klaipėdoje 6—6.50 mk. už šepelį; Rygoje 110—119 kp., Liepojuje 111—115 už pudą.

Sėmenys: Tilžeje 18 mk. už šepelį; Rygoje 112—120 kap., Liepojuje 112—117 už pudą.

Prekia svetimų pinigų: anglizskas funt sterling 8 rs. 79 kp., vokizska markė 43.23 kp., francuzizskas frankas 34.75 kp., Austrijos guldens 76.75 kp., Amerikos dolars 1 rs. 62—57 kp. Parubežiuose Prūsų už popierinį rublį mokėjo po 2 mk. 35—37 fenigų. Aukštinis pusimperijolis 6 rs. 97 kp., rublis sidabrinis 1 rs. 8 kp. mainant ant popierinių; rublis popierinis 71.12 kp. mainant ant aukso.

Gromatnyezia.

Red. Vienybės. „Ukinikas“ ant 1891 m. del abonentų „Vienybės“ kasztuos po 75 cent. ant metų.

Apgarsinimai.

Tilžeje išėjo ir gaunamas už 5 kap. rėdystėse „Varpo“ ir „Szviesos“

Lietuvos Ukininku Kalendorius,

kureme patalpiti pamokinimai: apie pagerinimą ir apžiūrėjimą pievų, apie mėslius, žinios kaip apseiti idant gauti paskolinimą iš Ukiško Banko del pirkimo žemes ir dangel visokių rodų del mūsų ukinikų, ne kalbant jau apie pasaką ir dainas, kalėdų giesmę su natomis ir t. t.

M. Jankaus

Knigu spaustuve

Tilžeje,

Augsztojo ulyczioj Nro. 93,

prisivelyja mieliems lietuvininkams ant pri-gatavojimo visokių spaudos dalykų. Rei-kalui atsitropijant, praszan neiti prozalį. Prižadų pakaktiną pasluzyjimą ir ne per-augsztas prelias už darbus.

Nusitikėdamas, kad mano užsiėmima Lietuvinikai paszels,

Pasiraszau

M. Jankus.

Praneszame, kad nuo naujų metų

„Szviesa“,

pigiausias laikrasztis, iszeinantis Tilžeje, taip-gi jau priims prenumeratą ir isz Mas-kolijos. Ant visų metų isz augszto už-mokant tas szannus laikrasztis kasztuos isz viso tikrai 2 r. 50 kap. pristatant, akuratiniai iki namų uždengtose gromatose. Į parubežį prisiuneziant — užteks ir 75 kap., o ant vietos galima gaut dar pigiau. Pre-numeratą ant 1891 metų „Szviesos“ re-dakcija pradeda priimt nuo 15 dienos szio mėnesio.

Į Ameriką „Szviesa“ nuo naujų metų kasztuos 2 markių.

Siųsdami pinigus, arba rankraszczius, arba ir szaip gromatą raszdydami į „Szviesos“ redakcija padekit szitoki adresu:

A. Quandel,

Tilsit (Ostpreussen), Hohe Str. 6.

„Ukinikas“ nuo ateinanczių Naujų metų iszeis kas mėnesį pavidale kniguczių in 8° 32 p. Pakraipa laikraszczio pasilieka ta pati — tikrai, geisdami didesnio iszsiplatini-mo jo tarp žmonių, prekę del visų iszsi-raszitojų numaziname. „Uki-nikas“ ant ateinanczių 1891 m. kasztuos: Mas-kolijoje su prisiuntimu kopertose 5 rb.; su per-neszimu per rubežį 2 rb.; prusuose su prisiun-timu 3 mk.; Amerikoje ir kitur 4 mk.

Antraszas rėdystes: Szernas, Tilsit (Ostpreussen), Hohe Strasse Nr. 93.

Taipogi nuo ateinanczių metų, del kontroles agentų, įvedame apgarsinimą užmokejusių už lai-kraszczius — delto-gi meldzeme visų mūsų abonentų, priduoti vardus, po kokiais norėtu, idant laikrasztije butu apgarsiti.